

د خالق او مخلوق

ترمنځ د واسطې پيژندل

د «الواسطة بين الحق والخلق»

پيشتو ترجمه

Kingdom of Saudi Arabia
**The Cooperative Office For Call And Guidance
To Communities at Um Al-Hammam**
Under the Supervision of the ministry of Islamic Affairs
Endowment Guidance & Propagation
Tel, 4826466 / 4884496 Fax 4827489 - P.O. Box 31021 Riyadh 11497

Ketabton.com

الواسطة بين الخالق والمخلوق

تأليف

شيخ الإسلام ابن تيمية «رحمه الله»

(بلغه البشتو)

المملكة العربية السعودية

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بأم الحمام

تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

ت: ٤٨٢٦٤٦٦٦ / ٤٨٨٤٤٩٦ فاكس ٤٨٢٧٤٨٩ - ص.ب ٢١-٣١ الرياض ٤٩٧

بشتو

٢٨

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۗ لَآ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يُشْرِكُونَ

«سورة النمل: ٥٩»

دخالق او مخلوق

ترمنح دو واسطی پیژندل

د «الواسطه بين الحق والخلق»

پښتو ترجمه

مؤلف: شیخ الإسلام ابن تیمیة «رحمه الله»

«٦٦١ - ٧٢٨ هـ ق»

ژباړن: قاضي محمد شعیب «صافی»

٢٤٠ ديوي ١٨/١٨٦٥

١٨٤١٨ هـ المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ،

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

ابن باز ، عبد العزيز بن عبد الله

الواسطة بين الخالق والمخلوق .. حائل .

٩٦ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١- العقيدة الاسلامية ٢- الايمان (الاسلام) أ- العنوان

١٨/١٨٦٥

ديوي ٢٤٠

رقم الايداع ١٨/١٨٦٥

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

د کتاب نوم : دخالق او مخلوق ترمنځ د واسطې پيژندل

مؤلف : شيخ الاسلام احمد بن عبد الحليم بن

عبد السلام ابن تيميه ر ٤٢١ - ٧٢٨ هـ ق

ژباړن : قاضي محمد شعيب (صافي)

ناشر : مكتبة الامام محمد بن اسماعيل البخاري

جهاښكړ آباد س ٢ شيخ وله پشاور پاكستان -

د چاپ نيټه ١٣٩٠ / جمادى الثاني - ١٤١٥ هـ ق

د چاپ شمير (١٠٠٠) ټوكه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د ژباړن سریزه

نحمداه و نصلى على رسوله الكريم، اما بعد
 دا بنسكاره او يقينى خبره ده چې د انسان
 د خلقت او پيدا ايست شخه اصلى مقصد هم د دى
 چې دى به د الله تعالى عبادت او بندگى كوي، او
 د سوره ذاريات دغه مبارك ايت (وَمَا خَلَقْتُ
 الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) د دې مدعى د ثبوت
 يو څرگند دليل دى، هكه په دغه مبارك آيت
 كښى الله تعالى فرمايلى دي: او نه دى پيدا كړى ما
 پيريان او انسانان مگر د دې پاره چې پيدا كړى
 دي چه هماغا عبادت وكړي - او انسان هله د كمال
 مرتبې ته رسيدلى چې د الله تعالى په عبادت او
 بندگى كښى د الله پاك د حكومتو مطابق په سبي او
 حقيق معنى سره عبد جوړشى -

همدارنگه په دې كښى هم شك نشته چې
 انسان يو معزز او مكرم مخلوق دى، اولكه چې
 الله پاك فرمايى: (وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَجَعَلْنَا
 هُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ...) الايه (۱)

ب

په هڪه ڪنبي د نورد مخلوقاتو په نسبت سره په
 جسي او معنوي لحاظ د نورو صفتونو لرونكي او
 د زياتو ځانگړتياؤ وښتن دى، چي په دغو ټولو
 ځانگړتياوو او صفتونو ڪنبي يي بيا عقل د پام وړ
 امتيازي صفت دى چي الله رڼ، په ده باندې د
 هغې پيرزونه كړي ده -

اما بيا هم انسان د عقل او نورو خصوصياتو
 په لرلو سره نشي كولاى چي د الله پاك د بندگي
 او عبادت اقسامء او همدارنگه د عبادت كوټو
 كيفيت او طريقه وپيژني او بيا په هماغه طريقه
 باندې د خپل خالق په وړاندې په عبادت كولو
 باندې مشغول شي، او عبادت يي د الله تعالى د
 رضا حاصلولو سبب وگرځي، او بالاخره بيا هغو -
 جنتونو ته د ننوتلو جوگه شي د كومو وعده چي
 الله پاك د نيكانو او مطيعو بندگانو سره كړې ده -
 پس د هماغه ضرورت له مخي الله پاك انبياء
 عليهم السلام را وليدل، ترڅو د وحى په رڼا ڪنبي
 انسانانو ته لار ښونه وكړي او همدوى په دنيا
 ڪنبي د هدايت حاصلولو په برخه ڪنبي د يواځنى

= او يقينا عزت وركوي دى مونږ

اولاد د آدم ته او سواره كړي دي مونږ دوى لره په رڼه
 اودر بيا ښاځينى -

ج

مرجع په توګه سره وپېژندل شی.

د اسلامي امت سترو لارښود محمد رسول الله صلی
الله علیه وسلم په ټولو انبیا و کنبی اخرنی او غوره
پیغمبر دی او کوم کتاب چې په باندې نازل شوی دی
هغه د ټولو اسمانی کتابونو په نسبت جامع او اکمل
دی، او شریعت یې کامل او مکمل دی.

پس په دغه کامل او مکمل شریعت کنبی خلقوته
د دې موقع نه ده ورکړل شوې چې دوی په شرعی
امور و کنبی د شرعی اصل څخه پرته، د عقل او فاسد
قیاس څخه کار واخلی. ولې متاسفانه بیا هم بیوزیات
شمیر خلقي د وسیلې متعلق په دې عقیده دي
چې الله پاک ته د ذواتو فاضله و واسطه کول
یو ضروری او لازمی امر دی! دوی په دې برخه
کنبی د حیل ناقص عقل او فاسد قیاس څخه کار
آخلي او وایی:

دلته په دنیا کنبی د حکومتونو تعامل او طرز
العمل داسی دی چې کله والیانو، وزیرانو او نورو
دولتي مشرانو ته غوښتنې کونه یعنی عرائض د
واسطو د سفارش نه پرته د عارضینو له خوا نیغ په
نیغه وړاندې شي، نو بیا کله داسی وي چې هغه
هیڅ د مسؤل مقام د پام لاندې راځي نه، او کله

داسی دې چی د عارض په کته په کښی کوم مثبت او اغیزمن اجراءات صورت نه نیسی، دغه راز دوی وایی: کله چی شوک واسطه ونه لرې نو صدر اعظم، رئیس جمهور او پاچاه ته یې په یواځی هان ورتلل که ناشونی نه وي نو د زیاتو مشکلاتو شخه خالی هم نه وي.

همدارنگه دوی وایی: کله چی یوسری صدر اعظم، رئیس جمهور او یا پاچاه ته د والیانو او یا وزیرانو په واسطه سره خپله عریضه او غوښتنلیک ور وړاندې کړی نو ذکر شوې دولتی مسؤلین بیاد خپلو والیانو او وزیرانو په خاطر سره د دغه سړي عریضی او غوښتنلیک ته نسبتاً زیات اهمیت ورکوی.

دوی د خپلو دغو خود ساخته فمقد مسوې تعقیب وایی: عوام الناس یعنی عادی خلق په دې خاطر چی گناه کاران دی نو د حاجتونو د پوره کولو او د خپلو ستونزو او مشکلاتو د رفع کولو په برخه کښی درله په کار دې چی ذوات فاضله، یعنی اولیایی کرامت نیکان بندهگان واسطه کاندې چی د الله پاک دربار ته یی غوښتنی وړاندې کړی.

دوی بیاد هم دغه اتمکل او مزخرف اعتقاد پر بنیاد

د اوليايي گراما ونيکا نو بند کا نو قبرو نو او مزارونو
ته ور ددومی او دغیر مشروع اعمالو او اقوالو
مرتکب کړی -

دالواسطه بین الحق و الخلق، په نوم رساله
چې پښتو ژباړه (ترجمه) یی ستاسی په وړاندې قراړ،
لویې، داسلامی دعوت د یو مخکښ، مبارز او مجاهد
شخصیت شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله لخوا
د دغه ډول واسطې نیولو د هرنسک والی یعنی
مشروعیت او عدم مشروعیت په برخه کښی
د قرآن کریم او نبوی احادیثو په رڼا کښی په ډیره
مدلله توگه سره لیکل شوې ده، او د دغه مسئلې
د وضاحت او روښانه کولو په لړ کښی یوه ډیره
قیمتی او ارزښت ناکه رساله ده، او لکه چې مجود
مهمد وایی: د دې ورده چې په طلاؤ سره ویکلی
شي او په اسلامي ټولنه کښې د عمل او عقیدې د
اصلاح په باب د استفادې وړ وگرځی، که لوستونکې
د مطالعې په مهال خپله کینه او تعصب شاته وغورځوي
نوحتمابه ورته دا خبره مبالغه نه بلکښی حق او
حقیقت ثابت او معلوم شي -

گرانولو ستونکو! مخکښی لدی چې د نوموړی
رسالی په ژباړه باندی پیل کوم لاسمه کښم چې لومړی

س

دساته د کتاب مؤلف شیخ الاسلام ابن تیمیہ رح په لنډو دوسو
 دسودو پيژنم ادبیا مود يوڅه وخت پياره د خير ونيکی
 په سريزه (مقدمه) کښی چی په خپل ذات کښی يوه ارزښتنا
 او کتوره ليکنه ده مشغول و ساتم، اودا په دی خاطر چی په
 آيندگی په مينه او رغبت سره خپلی مطالعی ته د کتاب
 تر پای پوری ادامه ورکړی .

په پای کښی ستاسو توجو دی ټکی ته د^{الله}م چی د
 خير ونيکی سريزه له دی امله چی اوږده وه نو جلا شمای
 دساته دساته کمال شوه اود شیخ دخپلی ليکنی سره یی تسلسل
 په نظر کښی ونيول شو چی په دی ترتیب سره تر (۱۷) مخه پوری
 سريزه ده او بیا د (۱۸) مخ څخه زموږ د ترجمی منتخب کتاب
 شروع کړی .

پس دادی زه د وعدی مطابق په لومړی مقصد پیل کوم
 اود الله تعالی څخه سوال کوم چی مونږ ټولو مسلمانانو ته
 په صراط مستقیم باندي چی د منعموم علیم غیر المغضوب علیهم
 ولا الضالین لاسوه تلو توفیق را کړی .

وصلی الله تعالی علی محمد وآله وصحبه اجمعین

قاضی محمد شعیب . کنړ افغانستان .

۱۴۱۵ / ۳ / ۱ ه ق .

دَمْصَنف لَنْدَرَه پِژِنْدَنَه

دده نوم شیخ الاسلام تقی الدین ابوالعباس احمد
ابن عبد الحلیم بن عبد السلام بن عبد الله بن الخضر بن
محمد بن تیمیة الحرافی الدمشقی دی .

تیمیة دده نیایی بی نوم وچی اصل دده د جد
اعلی (محمد) موساوه او په خپله زمانه کښی یوه داسی
عالمه، واعظه او تقوی داره ښخه وه، چی په خپل ټول
اوسمه کښی یی په علم، پوهه، زکات او تقوی کښی
ساری نه درلوده او بیا دهنی د اولاد په سلسله کښی
تیمیة دهنه چالپاره تخلص وگرځیدل وچی دهنی سره
یی په علم او زکات کښی مشابهت او ورته والی درلوده .

شیخ الاسلام ابن تیمیة ^۳ په ۶۶۱ هـ ق کال کښی
د ربیع الاول د میاشتی په ^{۱۱} نېټه د حران په ښار کښی
زین بیدلی دی، او کله چی تاتاری یو غلگرو فوځونو
په ۶۶۷ هـ ق کال کښی په حران باندی یرغل وکړ، نو
شیخ ^۴ د شپږ و کلونو په عمر وچی والد صاحب یی ری
او د کورنی تورغری د حان سره واخستل، او دمشق
ته مهاجر شول؛ ده په دمشق کښی خپلی زده کړی
ته چی په حران کښی یی پیل کړی ده ادامه ورکړه، او

ط

په لنډه موده كښي يې خپل تحصيلات پای ته ورسولې.
څرنگه چې نوموړې د لوړ استعداد، قوي حافظې
او اعلیٰ زكاوت څښتن و، نوله دې كبله د خپل تحصيل
په دوران كښي د هـ رن په زده كړه كښي د ټولو هـ
انډيوالانو، او ملگرو په نسبت سره ممتاز حيثيت او مقام
درلوده، ده به خپل درس په داسې توگه حافظې ته
سپارل چې كله به ترينه كوم ملگري او يا استاذ پوښتنه
وكړه نو ده به ورته خپل ټول درس په داسې ترتيب
سره تير كړه لكه څنگه چې به يې استاذ درس وركړي.
همدا وجه وه چې ټولو استاذانو به يې ستاينه او محبت
كاوه او ملگرو به يې د ده د خدايي وركړې استعداد
په برخه كښي حسد مشرعه يعنې غبطه درلوده.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمـهـ غـورينـتـنـواو واقعي
علمـاؤ او مجاهد يـنـولـه جـهـلـي څـنـه دى چې د دعوتـالى
الحق په ميدان كښي يې په ژبه، قلم او توره سره
د جهاد وظيفه ترسره كړيده، او خپل مسؤليت يې
د خپل دس مطابق په پوره ايمان دارك او خلوص سره
رفع كړى دى .

د دعوت بنيادى مقصد يې د شرع او بدعاتو رد
د الله تعالى وحدانيت او يووالى ته د خلقو رايلل، او
په اسلامي ټولنه كښي د رسول الله صلى الله عليه وسلم

ک

د سنتو او طریقو معبول کړجول و، او په دغه لاسه کښی دی د الله پاک نه پرته د بل چا څخه نه ویریده او نه یی ورله پر داساتله .

ابن تیمیه دم د اسلام په تاریخ کښی د دعوت او جهاد په لاسه کښی هغه ځلانده څیره ده چی خپل ټول عمر یی د علم په تحصیل، تدریس، تالیف، او د دین څخه د دفاع، او د اسلام د د بنماتو په مقابل کښی په قتال او جگړه کښی تیر کړی دی، او په دغه برخه کښی یی داسی ستورزی او کړاوونه کالی دی چی تاریخ به یی تر قیامت هیر نکړی دی په خپل عصر کښی یی پیساره علی ځواک خاوند د الله پاک ورته په خپله مهربانی سره داسی علم او پوهه ورکړی ده چی د عقل خاوندان وژانک هیوات پاتی و .

حافظ عمر بن علی البزاز لیکلی دی چی یوه ورځ دی ددی هدیث متعلق (لَعَنَ اللَّهُ الْمُحَلِّلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ) وپوښتن شو نو دکه په دی اړه داسی مفصل بحث وکړ چی یولوی ټول کتاب ترینه جوړ شو .

ده د اهم لیکلی دی چی د تعجب وړ خبره لاداده چی شیخ یوزیات شمیر لوی او کوچنی کتابونه په زندان کښی په داسی حال کښی تصنیف کړی دی چی د مطالعی لپاره ورسره هېڅ کتاب موجود نه و، او بیا هم ده له یادو څخه پخپلو

ک

تالیفاتو کئینی بټول هغه څه ذکر کړي دي کومو ته چې نومونه
 د؛ د مثال په توګه احادیث، آثار، د علماؤ اقوال د محمدینو
 او مؤلفینو او د دوی د تالیفاتو نومونه یی په تفصیل سره
 بیان کړي او لیکلي دي.

دغه راز ده د ټولو هغو کتابونو نومونه په کومو کئینی
 چې دغه احادیث، آثار او د علماؤ او محمدینو اقوال ذکر
 دي، په فصل او باب سره په ګوته کړي دي، او چې کله دغه
 تصانیف د څیړو نکلونو او مطالعې لاندې نیول شوي دي منو
 الحمد لله غلطی په کئینی مندل شوي نه ده.

اما مذهبې لیکلي دي چې شیخ الاسلام ابن تیمیه لکه
 څنگه چې د صحابه ؤ او تابعینو داراؤ او مسلکونو په باب
 کافی معلومات او اګاهي د رسالوده، دغه راز یی د څلورو
 مشهورو مذهبونو متعلق هم داسی مطالعه لرله چې کله
 به ترینه په کومه مسأله کئینی پوښتنه و شوه نو ده به وټه
 په دغه مسئله کئینی د څلور واړه مذاهباو اقوال په تفصیل
 سره مندلک بیان کړي.

ذهبي د اهل لیکلي دي چې ده د قرآن او سنت په استناد
 سره په ډیرو مسائلو کئینی داسی فتواګانې ودرکړي دي چې
 هغه په څلورو مذاهباو کئینی وجود نه لري څنګه ټول ډلکلي
 دي چې نوموړي هېڅ کله د کوم معین او تاکلي مذهب پر
 اساس فتوی نه ده ودرکړي بلکئینی د هغه دلیل پر بنیاد یی

ل

«صحيح»

حکم کریمی چی د ده په نزد ستیگی ثابت شوی دی. ذهني وایي په دی برخه کینی د ده مقصد د رسول الله صلی الله علیه و آله سنت او د سلف صالحینو طریقہ ژوندی کول او وراچول وؤ علامه کمال الدین ابن زملکان و یلی دی:

کله چی به د ده (شیخ الاسلام ابن تیمیة) نه د علم په یون کینی سوال وشو او ده به په بحث شروع وکړه، نو آوریږدونکی اولیدونکی به داسی گمان کاوه چی کینی دی د دی فن حقه پرتہ په بل فن باندی نه پوهیږی او داسی گمانله چی بل هیڅوک د ده په شان په دی فن کینی معلومات نه لری.

د شیخ د علمی مجلس د حاضرینو د جملی حقه د ابن الدوری په نوم یو عالم وایي: د شیخ حقه یوه درجی یو یهودی په شعر سوره چی (۸) آتہ بیتونه جوړیدل د قدر په باره کینی پوښتنه وکړه، پس شیخ لږه شبیه سکوت اختیارکه او پایي په لیکنه باندی شروع وکړه، مونږ داسی گمان کاؤ چی کینی په نثر سوره به یی حوَاب نوشته کوی، ولی ده چی کله بز وخت روسته حاضرینو ته حوَاب آور ولونوړو مولیدل چی تقریباً (۱۸۴) بیتونه یی د سوال د اشعارو د بحر او قافیی مطابق لیکلی وؤ او د ټولو علومو او فنونو رعایت پکینی په کامله توگه شوی وؤ.

د شیخ الاسلام ابن تیمیة د مناقب د لیکونکو د جملی حقه حافظ عربی علی البزاز متوفی ۷۴۹ هـ په خپل تالیف (الاعلام

م

العلية في مناقب ابن تيمية، كني ليكل دي: شيخه به درسه
 الله صلى الله عليه ذكر او يادونه صلى الله عليه حنه پرسته
 بجني نه كوله او حمادي په الله باندي قسم وى چي مادرسوك الله
 صلى الله عليه و تعظيم، درناوى او اتباع په برخه كېتى دده حنه
 زيات بل شوک ته وليدلى، حكه چي كله به په يوه مسئله
 كنى كوم حديث موجود او دى به په دى پوه شو چي
 داد بل حديث په ذريعه سره نه دى نننه شوى، نو هغه
 حكايتي معمول بهاگر خولو او همدغه حديث په تقاضا به يې
 فيصله او فتوه صادره وله اود نورو مخلوقا تو حنه بېيې
 د بل هيچا قول ته كه هر شوک به د كوم التفات نه كاود .

شيخ و تاليف او تصنيف په ساحه كنى خاص او حاكمين
 مهارت درلوده، او همدغه وجه ده چي تاليفات يې واړه
 او غټ د مورخينو او حفاظو په قول سره د يوزر حنه زيات
 حساب شوى دى .

حافظ ابن قيس، حافظ ابن كثير، حافظ ابن قدامه، او
 حافظ ابن ذهبي دده مشهور و شاگردان دى، او ددغه ډول
 علمي شخصيتو نورو ذك او جامعي ته وړاندې كول دده د علمي
 پياوړتيا د جوته ونى په برخه كنى يو څرگند دليل دى .

حافظ ابن كثير پهراليدايه والنهائيه، كنى ليكل دي
 چي شيخ الاسلام ابن تيمية در ۷۲۸هـ كال د ذى القعدى
 مياشتي په ۲۰ نېټه د دوشنبې د شپي سحر مهال يعني د

ن

سبا صادق در اختلویه وخت په زندان کښی ځپله روح ځپل
 حقیقی مالک ته په داسی حال کښی وسپارله چی په زندان
 کښی یی دد ننه قرآن کریم آستیا ځله حتم کړی ؤ، او په
 لاسیو آتیا یم وارسره د سوره قی اخرنی آیاتونو (رَبِّ
 الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ
 مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ) ته رسیدلی ؤ چی بیاد سوره رحمن داوول
 څخه متبای قرآن مجید دوه مشهورو شیخانو: عبداللہ بن
 المجد او عبداللہ الزدعی الضریر چی شیخ رحمہ اللہ به ردوی
 قرأت پیر خوښولو په همدغه ورسره دده ته دعسل وړکولو
 څخه مخکښی حتم کړی .

حنو مو، ځینولیکلی دی چی د شیخ د په جنازه کښی
 (۱۵) ذره بنجی او د (۶۰ نه تر ۲۰۰) ذره پوری نارینه صاحب
 و، او حافظ عمر بن علی البزاز لیکلی دی چی دده د جنازی
 د حاضرینو څخه یو ټولگی په دی خبره اتفاق لری چی په
 شیخ باندی د جنازی د لمونځ کونکو تعداد د پنځه سوزو
 څخه زیات ؤ او تاریخ پوهان وایی چی دا حمد بن حنبل
 د جنازی، څخه روسته دادویمه جنازه وه چی په دومره
 لوی شمیر کښی لمونځ کونکی پکښی راجم شوی ؤ .

ابن کثیر وایی: د شیخ د مخلصینو د جهلی څخه یوکس
 چی کله په جنازه کښی دومره زیاته کڼه کونڼه ولیدله
 نو په اوچت او از سره یی او ویل: هکذا نکون جناز

سح

اهل السنة، یعنی در رسول الله صلی الله علیه وسلم
دستود پیروانو جنازی همد غسی وی ! .

اود سید المرسلین، خاتم النبیین محمد صلی الله
علیه وسلم د پیروی پر اساس پی پیه ژوند کنبی هم سر پایه
صوف علم د اود مرک نه یی روسته هم یوازی علم په
میراث سره پرینود ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم
فرمایي علماء د انبیاء وارثان دی، او انبیاء د رهم او
دینار په میراث سره نه دی پرینی بلکنی هغوی علم
په میراث سره پرینی دی .

الله پاک دی په ده باندي درحمیزی او جنت الفردوس
دی ور له نصیبه وگرځوی . آمین

(ژباړن)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د خپرونکی سریزه

ان الحمد لله حمده و نستعينه و نستغفره
و نعوذ بالله من شره و نفسنا، و من سيئات اعمالنا
من يهده الله فلا مضل له، و من يضلک فلا هادي
له و اشهد ان لا اله الا الله و حده لا شريك له
و اشهد ان محمدا عبده و رسوله،-

ا مابعد: د الله تعالى او مخلوق، يعنى د الله پاك
او بندگانو تر مينځ د واسطې مسئله يقينا چي پرې

«خطر ناله»

خطره مهمه او درنه موضوع ده خو افسوس چي
اکثره مسلمانان ترينه غافل او نا خبره دي. او د
همدغه غفلت نتيجه ده چي نن دغه او هام پرستي
او بې لارې توبونه او د مسلمانانو ذلت، شکست او
سپکاوي وینو او کورويي او د هغه نصرت او تائيد
ختمه د کوم و عده چي الله پاك له مونږ سره د
شريعت په پيروي او په الله تعالى باندې د توکل
کولو په صورت کښي کړې وه محروم او بې برحمي
يو، الله تعالى په خپل مبارک کتاب قرآن کریم کښي
فرمايلي دي:

ر وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ. (۱)

«د حق دې په مونږ باندې نصرت د مؤمنانو»

هدارنگه الله تعالى فرمايلي دي :

إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ (۲)

که چرې مدد وکړئ تاسې د الله د دين سره نومد
به وکړئ الله له تاسې سره او ثابت او ټينگ به کړي
قدمونه ستاسو» دغه ډول فرمايي :

(وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ) (۳)

او خاص ده لره دي عزت او غلبه او پيغمبر د ده لره
دي او مؤمنانو لره دي. هدارنگه يې فرمايلي دي
وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۴)

او تاسو غالب يئ که چرې يئ تاسو پوره ايمان والا»
اوس دغه نصرت چيرته دي، دغه عزت چيرته
دي، او د مسلمانانو دغه بر تري او غلبه چيرته ده ؟!
د حق او خلق يعنى د الله تعالى او بندگانو تر منځ
د واسطې پيژندلو په برخه کې خلق درې ډلې شوي
دي :

(۱) يوه ډله هغه خوک دي چې هغوی رسول الله

صلى الله عليه وسلم دشريعت د تعليم او بشونې په

(۱) سورة الروم: ۴۷ - (۲) سورة محمد: ۷ - (۳) منافقون: ۸

سورة آل عمران: ۹ ۱۳

برخه کښې د یواځې واسطې په توګه نه مني .
 دې د یوې پوځي دعوې په وجه دغه شریعت
 یواځې د عوامو پاره خاص کړی، او د علم الظاهري
 په نوم سره یې مسخې کړې دي، او د خپلو عباداتو
 په برخه کښې، په هغو او هامو او خرافاتو باندې
 استناد کوي، چې دوی یې علم باطن بولي او د «کشف»
 په نوم سره یې یادوي، او په حقیقت کښې هغه
 بل څه نه دی صرف د روغ، ابلېسي و سوسي او شیطاني
 واسطې دي چې د اسلام د اصولو او بنسټونو
 څخه مخالف دي،...

دوی د دغه مزخرفي عقیدې د روا جولو لپاره
 خپل آواز داسې اوچتوي: (حَدَّثَنِي قَلْبِي عَنْ
 رَبِّي، !! یعنی زه به می راته د خپل رب څخه خبر
 را کړې دي!!)

دوی په دې لړ کښې د هغو علماؤ پورې کوم
 چې د شریعت پیرو دي، توتی او مسخري کوي او
 وایي: د دې خپل مړ علم د مړې څخه حاصل کړي
 دي، او د علم باطن پیروان بدون له کومې واسطې
 څخه خپل علم د ژوندی او قیوم ذات څخه
 حاصله وي، دوی د دغه فتنې په وجه د پیر عوام
 تباه او بې لارې کړل، او د خرافات، نساد او ضلالت

په لوري روان کړل -

د دې د پيرو غيرو مشروع امور وکومړي
د دې په کتابونو کې لیکل شوي دي، مرتکب
مړه کېدلې دي، او دا هغه شه دي چې علمایې د دې
داستاد، کفر او قتلولو اسباب گڼي.

د دې د شريعت د لومړي اصل څخه ياد اچې خبر
نه دی، او ياد اچې په زوره يې خپل هانونه په
ناخبرو کېنې اچولي دي، ځکه د دغه اصل له مخې هر څوک
چې د الله پاک د هغه قانون او کتاب پر خلاف کوم چې
الله تعالی په خپل نبي محمد صلی الله عليه وسلم باندې
نازل کړې دي عمل وکړي نو هغه په يقيني توگه
کافر دی، او په کفر کېنې يې هيڅ شک او شبه نشته
ځکه الله تعالی فرمايلي دي:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ
فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ۝ (۱)

ترجمه: پس نه ده داسې، قسم دې ستا په رب
باندې چې نشي مؤمنان کيدې د دې تر هغه پورې
چې حاکم کړي تالره يعنی فيصله وکړي په تاباند

په هغه معامله کښې چې پیدا شوی وی په منځ
 د دوی کښې بیا ونه مومی دوی په خپلو زړونو
 کښې خپګان دهغې فیصلې نه چې تا کړې وی، او
 ویې منی دوی په منلو سره یعنی بی له جګړې په
 خونې سره -

د غه راز کله چې شیطان د دوی لپاره خپل اعمال
 بنا یسته وکړ ځول او د علم او دارنگه د علم دسې نا
 دلنځه وړولو لپاره یې مقابله پیل کړه نو نتیجه یې
 دا شوه چې په تېر تیارو کښې روان شو او د خپلو
 او هامولو خیالاتو په جال کې پور شو، او بیا د همدغو
 پوځو او پرسو د خیالاتو په تیاره کښې د الله تعالی په
 عبادت باندې بوخت شول -

دوی په مثال دهغه چادې چې الله پاک دهغو
 په هکله په قرآن کریم کښې داسې فرمایلی دی:
 وَقَدْ هَدَدْنا نُبُحَکُمُ بِالْأَخْسابِ بَیْنَ أَعْمالِ
 الَّذِينَ ضَلَّ سَعِیُهُمْ فِي الْحَیْوةِ الدُّنْیا
 وَهُمْ یَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ یَحْسِنُونَ صُنْعًا
 أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآیةِ رَبِّهِمْ
 وَلِقائِهِ فَحَبَّطَتْ أَعْمالُهُمْ فَلَا تُقِیْمُ
 لَهُمْ یَوْمَ الْقِیْمَةِ وَزَنانًا (۱)

ترجمه: ووايه آيا خبر د ر کړم تا سوته په باره
 د تاواني عمل والا وکښي، دا هغه کسان دي چي
 برباد دي عمل د دوي په ژوند د دنيا کښي، اود دې
 گمان کوي چي يقينا دوي خاښته عمل کوي، دا هغه
 خلق دي چي کفر يي کړي دې په آياتونو د خپل رب
 اوپه ملاقات د هغه نو برباد دي عملونه د دوي
 پس وويه نه درود د دوي لپاره د قيامت په ورځ هېڅ تله
 بيا دغه طائفه خلق په متعدد ډلو باندې ويشل
 شوي دي چي په بيلا بيلو طريقو باندې روان دي او
 حتمي د حنو نورو سره په جنک او جگړه باندې
 اخته او مبتلا دي، اودا په دې خاطر چي دوي د صراط
 مستقيم څخه کومه چي د منعموم عليهم لاره لري واقم
 دي، اولکه چي رسول الله صلي الله عليه وسلم يي په
 خپل مبارک قول کښي يادونه کړې ده، د دغو ټولو
 فرقو او ډلو هاي د جهنم ووردي رسول الله صلي
 الله عليه وسلم فرمايي:

«سَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً
 ثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ، وَوَأَحَدَةٌ فِي الْجَنَّةِ
 وَهِيَ مَنْ كَانَ عَلَى مِثْلِ مَا نَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي»
 رواه ابوداؤد، والترمذي، والنسائي وابن ماجه
 بسند صحيح عن ابى هريرة رضى -

« زردی دى چى امت به مى په درې اويا ډ لو
 تقسيم شى چى دوه او يا به يى په اور كنى وى
 يعنى جهنم ته به مى او يوه ډ له به په جنت كنى مى
 يعنى جنت ته به مى، او دغه ډ له هغه خورك دى
 چى په داسى دين، ملت اولاره درومى كومه چى حيا
 او حيا د ملگرو (صحابه ؓ) طريقه، لار او دين دى»
 دغه حديث ابوداود، ترمذى، نسائى، او ابن ماجه
 په سبى سند سره د ابوهيروه رضى الله عنه څخه
 د ايت كړى دى -

۳- دويمه ډ له د دوى څخه هغه خورك دې چى دغه
 واسطې په برخه كنى يى د مبالغې نه كار اخستى دى
 او دخپلې غلطې عقيدې په وجه يى د واسطې څخه داسى
 مفهوم اخستى دى چى هغه هيڅ د واسطې مفهوم او
 مقصد كيدلى نه شى؛ پس دوى د همدغه غلطى پربنا
 د رسول الله صلى الله عليه وسلم مبارك ذات او د
 نورو انبياوو، او نيكانو خلقو ذوات واسطې نيولى
 دى او دا عقیده ساتلې چى الله تعالى د بندگانو هيڅ
 عمل نه قبلوى مگر هله يى قبلوى چى په دغو
 واسطو سره الله ته پنا ودر وړى، او دغه واسطې
 د دوى لپاره د الله پاك په وړاندې وسيله وگرځي
 رَبَّنَا عَمَّا يُفُؤُونَ نَبِئَاتٍ كَبِيرًا

الله منزله او مقدس ذات دی، او د پیر و لویو
 صفتونو خبستن دی، دوی چی هغه وایي هغه د الله
 د شان سره مناسب نه دی - العیاذُ بالله دوی الله تعالیٰ
 په داسې صفت سره متصف وگرهو لوی چی حتی هغه
 ظالم او مستبد یا چایان چی په خپلو دساواز وکښي
 یی پیره داران او خو کیداران و درولی وی، او د
 واسطو والاؤ نه په غیر بل شوک نه شی ورنوتلې
 هغه به هم په دغو صفتونو سره متصف نه کړي شي.
 که واقعیت په نظر کښی و نیول شي نو دغه
 ډول عقیده ساتل بیخي د الله تعالیٰ د کلام سره ضدیت
 لری حُکه الله پاک فرمایي:

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
 أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَا فَلْيَسْتَجِيبُوا
 لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿۱۰۱﴾

ترجمه: او هر کله چی پوښتنه وکړی له ماڅخه
 بندگان حُما، له ماڅخه - نو بیشکه زه نژدې
 یم، قبولم دعا د دعا کوئی کوم وخت چو غواړي
 له ماڅخه، پس و دی منی حکمونه زما او ایمان
 دی راوړی پر ما د یقین دی وکړی په قبول دعا
 سره، بنایي چی دوی په سمه لاره محکم پاتی شی -

په دغه مبارک آیت کښې د یته ګوته نیو شوی
 ده چی الله تعالی ته در سید و لپاره یواځنی واسطه
 په الله تعالی باندې قوی اوسیی ایمان لرل دی
 او بیا په مشروع طریقہ باندې د الله پاک عبادت
 کول دی۔

دغه راز په دی مبارک آیت کښې عبادت د ایمان
 مخه مخکښی ذکر شوی دی، اود ایدې څاچی خلقت
 د یته متوجی شی چی عمل صالح یعنی نیک عمل پیر
 نیات ارزښت او اهمیت لری اود الله تعالی درضا
 حاصلولو او جنت ته د تللو لپاره یو ضروری شرط دی
 او الله تعالی چی په قرآن کریم کښې دکوھی وسیلی ذکر
 کړې دې دهغې مخه هم مقصد طاعات او نیک عملونه
 دي، اود اهنه یواځنی واسطه ده چی تا الله پاک
 ته نژدې کوی، اود الله تعالی در رحمت دروازی در
 پرانزی او جنت ته دي ورنه نیاسی الله تعالی و هایلوی

رَبِّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا
 إِلَيْهِ السَّبِيلَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ (۱)

ترجمه: ای ایمان والاؤ! وویرینې د الله تعالی
 نه او ولټوی خاص الله تعالی ته نژدې والې په

طاعت سره، او جهاد و کړی په لار د الله تعالی کښی
 د دې لپاره چی کامیاب شی یعنی مراد ته ورسیدی.
 الله پاک د هغه جهالو او ناخبرو خلقو د سپکاوی
 او سپورتیا په برخه کښی چی د الله تعالی نیک بندگان
 یی، وسیله نیولی دی داسی فرمایلی دی:

«أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
 السُّبُلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
 مُحْدُورًا» (۱)

ترجمه: هغه کسان چی دوی یی عبادت کوی
 «رامداد شه ورته وایی» په خپله هغوی چنډ رب ته
 نژدې والی لټوی چی کوم یو به له دوی نه ډیر
 نژدې وي (الله ته)، او امید لری دوی د رحمت د
 هغه (الله) او ویریږی د عذاب د هغه نه یقیناستا
 رب له عذابه ویره کیدای شی -

په دغه مبارک آیت کښی دا خبره په ډاگه
 شوی ده چی نیک اعمال الله تعالی ته د تقرب
 حاصلولو یواختی لار ده، او د دینه پرته بله کومه
 لار الله پاک ته د نژدې کیدو لپاره وجود نلری
 او هغه نیک بندگان چی دوی وسیله نیولی دی

هغوي په خپله دخپل ځان پاره دغې و سيلې ته
اھتياج او اړتيا لري .

دغه ناپوهه خلق په دې خاطر چې ستومانه
نشي ددغو واسطو په ذواتو باندې اتکا کوي
او دخپلې غلطۍ او تيروتنې پر وجه نه نيک اعمال
ترسره کوي او نه د هرامو څخه ځانونه ساتي .

د مسلمانانو د خطا کيدو او انحراف لويه وجه
دا ده چې دوي د الله تعالی هغه مبارک قول چې په
هغې کښې يې د آدم عليه السلام د ټول اولاد سردار
جناب محمد رسول الله صلی الله عليه وسلم ته په خطاب
کولو کښې فرمايلي دي :

﴿ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا ﴾ (۱)

هيو کرې دې ايا ترينه هير شوې دې ، ځکه په دغه
آيت کښې الله پاک فرمايي :

پيغمبره ! دوي ته او و ايه چې زه دخپل ځان لپاره
نه دکومې رسولو مالک يم ، او نه دصور د قح کولو
مالک يم .

دغه راز د رسول الله صلی الله عليه وسلم هغه قول
چې خپلې مکرانې لور فاطمې رضی الله عنها ته يې پکښې
فرمايلي دي : اي فاطمې ! دخپل ځان د نجات پاره عمل

و کړه هکله چې زه تاد الله تعالی د عذاب مخه نشم خلاص
ولې. (۱)

دغه ډول در رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه
قول چې فرمایي. کله چې انسان مرثیې تود هغه عمل
قطع شي مگر د دري خیزو نو ثواب ورته رسیږي
چې هغه صدقه جاريه ده، علم نافع دی او ولد صالح
دی چې دعا ورته کوي.

دغه حدیث چې معنایي ذکر شوه مسلم روایت کړې دي
په دې باره کښې د عمر رضی الله عنه له پلوه **عَبَّاسُ**
رضی الله عنه په دعا سره و سیله نیول، او در رسول
الله صلی الله علیه وسلم مبارک ذات و سیله نه نیول
یو داسې تناقض بخش دلیل دی چې حتی که په **نصرو**
کښې د انبیاء او صالحینو په ذواتو باندې د وسیلې
نیولو مخه منع هم نه دی راغلې، نو د دغه **طائفي**
درد پاره همدغه کافی ؤ.

دغه ډول د امام ابوحنیفه رحمه الله علیه
یو ډیر ارزښتناک قول در مختار او د احنا بعضو
نورو کتابونو په دې برخه کښې داسې نقل کړې
دي: **«وَأَكْرَهُ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ إِلَّا بِالله»** دی وایي
زه دا خبره بده گنم چې دا **الله تعالی** مخه پرته په
(۱) دغه حدیث چې معنایي ذکر شوه بخاری روایت کړې دی.

بلڻ ۽ بانديءَ دانلله نه سوال شي۔

همدارنگه ڪه الله پاڪ ته ذڪر شويو ذواتو
ذوات واسطه نيول جائز وای نو خانجا به يبي ذڪر
په هغو دعاما نو کيني راغلي وای چي په قرآن
ڪريم او احاديثو کيني موجودی دی۔

هو: ڪله چچ ديو مسلمان سره داشوق پيدا
شي چي الله پاڪ ته په وسطو سره هان نژدي ڪري
نو ڪولپ شي چي دانلله پاڪ هڻه دانلله په ذات
ياد هيلو اعمالو دجهلي هڻه په يو عمل يا دانلله تعاليٰ
دنومونو هڻي په يونوم، او يادده دصفتونو هڻه
په يو صفت باندي سوال وڪري۔

(۳)۔ د مسلمانانو هڻه هڻي داسي ڪسان دی چي
هغويءَ دانلله او بندگانو ترمنج دغه واسطه يو
رسالت ڪني چچ بيا دغه رسالت دتبليغ، تعليم او
تربيتي هڻه عبارت بولي، دغه ڀول دويءَ دغه
رسالت اهميت، او ورته دبشري ٿولي دضرورت
او اڀتيا اندازه هم درڪ ڪري ده، او همدا وجه ده
چي دويءَ په ڀيري جلتی سره محمد رسول الله صلي
الله عليه وسلم ته يعني د رسول الله صلعم شريعت
ته ور درويءَ تر خود وچي په رها کيني دده په
دين باندي د هان پوهه ولو په برخه کيني دی

رسول الله صلى الله عليه وسلم، یوستره واسطه
 او عظیمه وسیله ونیسی. پس دوی له همدې امله
 د رسول الله صلى الله عليه وسلم سیرت او سنت نسی
 لولی لکه څنگه چې قرآن کریم لولی او شعاریی په
 دې برخه کښی دا الله پاته دغه مبارک فرمان دی :

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ
 يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ
 سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِيمٍ (۱)

ترجمه: يقيناً راغلی تاسو ته دا الله له طرفه نور،
 د رڼا یجنی محمد ص، او کتاب واضح بیان والا چې ښوونه
 او هدايت کوی په هر یوه له هغې سره الله تعالی
 هغه چاته چې تابعداری کوی درضا دده په طرف
 د لارو د سلامتیا، او او پاسې دوی له تیارو (د کفر)
 شک، جهل، څخه نور د رڼا د ایمان، يقین، علم، نه په
 حکم خپل سره، او هدايت اښودنه، کوی دوی ته په
 طرف د لارې سې صافی (د توحید)۔

دغه ډله هماغه تاجیه فرقه ده چې په وړاندې
 ذکر شوی، حدیث کښی ورته کوته نیول شوې ده

او د جنت زيرک ورته ورکړل شوې دې .

اقتماً سفانہ د دغه فرقې (پلی) لاره په پيژنيزه
سخته او ازغنه، يعنی د مشکلاتو او کړاوونو څخه ډکه
لاره ده، هکله حقيقي اسلام غريب او نا آشنا کړهيدلی
دی، او اکثر د مسلمانانو ورته شاوی اړولې دي او د
هانوته يی ورته په لرې مسافه کېنی نیولې دې، او د
واقعی اسلام په بدل کېنی يی بدعات او خرافات معل
او مروج کړهولی دی -

دغه مصیبت او فتنه د پيری پخوانی زمانی څخه
را په دې خوا جریان لری او مصلحتينو په کېنی د اصلاح
پاره په پير تکليف سره خپل رول لوبولی دی. عربین
عبدالعزيز رضی الله عنه د دوی د جملی څخه په دې
هکله داسې ویلې دي:

مونږ د یو داسې کار د اصلاح پاره کار شروع کړی
دی چې د الله پاک نه پرته بل څوک په دغه لاسه
کېنی مرسته نشی کولې، دا داسی یوه لاس ده چې
د سپین زړو او مشرانو ژوند پکېنی پای مومی، او
واړه او صغیر هلکان پکېنی ځوانی ته رسېزی، دې
وایي: یو اطرافي او باندېه چې به، یو تاوړه او تاوړا
عمل تر سره کوی او د اکېمان به ورباندی کوی چې
دا دین دی او حال دا چې هغه به د الله ربه په نزد

باندې دين نه وی .»

دا سلام او مسلمانانو د دغه ډول حال په باره
کښې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د یوحدیث
مفهوم واسپړی دی؛

دا سلام منونکی لکه څرنگه چې په ابتداء کښې
غریب او کمزوری و، دارنگه په آخره کښې به هم
غریب و ته پاتی وی پس نیک مرغه او مبارک دی
وی حال د غریبانو -

دغو غریبانو ته رسول الله صلی الله علیه وسلم په
ځپل مبارک قول کښې د جنت ذیرې په دی ډول سره
ورکړی دی:

« سَتَقَرَّتْ أُمَّتِي عَلَيَّ ثَلَاثًا وَسَعَيْنَ فِرْقَةً
اِسْتَأْنُ وَ سَبْعُونَ فِي النَّارِ، وَ أَحَدًا فِي الْجَنَّةِ
وَهِيَ: مَنْ كَانَ عَلَيَّ مِثْلَ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي»

دغه ناچیه فرقه « د الله پاک د عذاب څخه نجات
مندونکی ډله» یقیناً هغه څوک دی چې د رسول الله
صلی الله علیه وسلم دا هادیثو پیروي، الله پاک
دی ورله مړی مرحوم وگرځوی او د ژوند وپه ژوند
کښې دی ورله برکت و اچوی او د ځپل قوت او طاقت
په ذریعه دی ورسره مدد او مرسته وکړی ځکه
همدوی دی چې د هدایت اولاس بنوونی ستورې

او مشالونه دی، اود تقوی اوسمی لاری په لوس
بلونکی اود اعیان دی، چاچی ددوی سره د بنی
کړې ده نوهغوی هلاک شوی دی، اود چاچی دوی
پیروی پرینې ده نوهغوی کمراه شوی دی، ددوی
دعوت بالکل علنی او بشکاره دی، اود حق په لاس
کینی د ملامت شویو د ملا متینا څخه نه ویریني
اوس نوره خبره شیخ الاسلام ابن تیمیه (رحم) ته
پیرین دوی دغه واسطه په هپله ارزښت ناکه
رساله (الواسطه بین الحق والخلق) کینی تشریح او
روښانه کړی.

د رساله ددې وپرده چې په طلاؤ یعنی په
سرو زرو سره ولیکل شی او مسلمانان یی په پوره
سوچ او فکر سره ولوی تر څو د غفلت د خوب څخه
را بیدار شی او د نصرت، قوت او سرلوپی په لوری
کامونه اوچت کاندې او د انبیاوو او نورو نیکانو
بندگانو قبرو نوته ټیټې دل او پرې وتل، او په
عاجزی، ذلت او سرښکته کولو سره یی د دربارونو
د دروازو مسرکول او ښکلون پیرین دی.

وصلی الله علی سیدنا محمد معلم الخیر، وعلی آله

وصحبه وسلم.

حمود مهدی الاستانبولی -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ
أَللَّهُ مُخَيَّرٌ مَّا يَشْرَكُونَ، (۱) اَمَّا بَعْدُ:

دغه رساله دهغو د وړو کسانو د بحث په باره کښې
د پرې کړې په غرض لیکل شوې ده کوموچې یویل
سره په هیل منځ کښې مباحثه درلوده، او یو کس
د دغو دواړو څخه ودریل:

د الله پاک او زمونږ ترمنځ څا مخا یوې واسطې ته
ضرورت دی، ځکه مونږ د دغه واسطې څخه پرته الله
پاک ته د تقرب او رسیدو توان او وس نه لرو.

والله ج، او بندگانو ترمنځ د واسطې معنی

الحمد لله رب العلمین - ثنا او ستاینه یواځې
الله لره ده چې رب د مخلوقاتو دی. که د دې خبرې
مقصد دا وی چې مونږ ته د الله تعالی د حکم په
د رسولو کښې حتما یوې واسطې ته ضرورت دی

(۱) سورة نمل ۵۹، ترجمه: ودا یه ای محمده! چې
ټولی ثنا کانی او ستاینی خاص الله لره دی او سلام دی
په هغه بندگانو دده چې غوره کړی دی الله آیا الله غوره
دی یا هغه څه چې شریکوی یی دوی د الله سره.

نودا یوه پرځای او حقه خبره ده، ځکه مخلوق په دې نه پوهیږي چې الله پاک د کوم شی سره مینه لري، په کوم باندې خوښیږي، د کوم عمل په تر سره کولو باندې یې امر کړی دی، او د کوم شی د کولو څخه یې منع کړی ده، او دغه راز د خپلو دوستانو لپاره یې څه ډول درجې او نعمتونه تیار کړي دي، او د خپلو دینمانو لپاره یې د کوم کار په کولو سره د عذاب وړ کولو وعده کړې ده، او دارنگه هغه عذابونه په څه ډول او څنگه دي.

دغه ډول مخلوقات ته د الله تعالی د اسماء و حسنات (بشکلونو، مویو، او عالیه صفاتو د پیژندلو په برخه) کښې چې عقل د هغود معرفت څخه عاجز دی، معلوما نه و، دغه راز د دې نور مثال دي چې اګا هی حاصلول وړ باندې د انبیاء علیهم السلام پورې کوم چې الله جل جلاله خپلو بندګانو ته رالېږي دی رتباً او اسماً تیار لري.

پس هغه کسان چې د پیغمبرانو پیرو او ورو باندې ایمان لرونکی دی هم دوی هدایت مندونکی او هغه کسان دی چې د الله پاک پلور د باندې د درنښت او قرب مقام لري او په دنیا او اخرت کښې دا او چټو درجو او عزت هاوندان دی.

اَ مَا هَفْهَ هَوَكُ چي د انبياؤ مخالفين دى هغوي
 په يقيني توگه لعنتيان دى او په دنيا او آخرت كښي
 د خپل پروردگار د هدايت مخه محروم او لږې بڅخدي

چاچې قرآن ولوستلو او عمل يې ورباندې

وكې نه به گمراه شي او نه به بد بخت شي

په دې برخه كښي رب العزت داسې فرمايلې دي :
 رَبِّنِيْ اَدْمَ اِ مَا يَأْتِيْكُمْ رُّسُلٌ مِّنْكُمْ
 يَقْضُوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِيْ فَمَنْ اتَّقٰ وَاصْلَمَ
 فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَمُوْنَ - وَالَّذِيْنَ
 كَفَرُوْا بِآيٰتِنَا وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ
 النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ (۱۰، ۱۱)

توجه: اې اولاد د آدم عليه السلام كه راغلو
 تا سوكه پيغمبران ستا سي له جنس نه چي بيان نه وي
 په تا سو باندې آيتو نوز مونږ نو هر هغه كس چي چي مان
 يې وساتلو د بد و كارو نونه او خپل عمل يې اصلاح
 كړو نونه به دى هيڅ ويره په دوى او نه به دى
 غم ژن كېږي -

او هغه كسان چي زمونږ آيتو نوښتي نسبت د دروغو

و کړو او سرکشۍ یې وکړه د قیلولو دهنې نه هم دغه
کسان او سیدونکی د اور (یعنی دوزخ) دی، دوی په دغه
اور کېنې همیشه وی -

هداغه ډول الله تعالی فرمایي:
رِقَامًا يَأْتِيَنَّكُمْ مِّنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى، وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ
لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
أَعْمَى قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ
كُنْتُ بَصِيرًا، قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا
وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى (۱)

ترجمه: پس که راغی ز مالہ طرفه تا سوتہ هدايت
نوه، چاچی متابعت و کړو د هدايت هماغس نه به ذی
گمراه کیږی، په دنیاکی، او نه به بد بخت شی، په آخرت
کینی، او هر چاچی ز مالہ یاده مخ وگرځاوه، پس بیشکه
ده ته دی گزران، ژوندون، تنګ او پورته به کړو
مونږ دلره په ورځ د قیامت کینی پروند، و به وایی
(دغه پروند کافر) ای په حیا وې دی پاڅولم زه پروند
حال داچی زه بینا وم په دنیا کینی، و به وایی دغه
شان راغلی و تاته آياتو ته همونږ پس هیر کھی و تا
هغه، او هم دغه شان به نن ورځی ته هم هیر کړی شی

دغه ډول د دوزخیانو د حال بیانولو

په لړ کښې الله تعالی داسې فرمایلی دي:

كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ
سَدِيرٌ، قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَادِرٌ كَذَّبْنَا وَكَلْنَا
مَا تَذَكَّرَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ - (۱)

ترجمه: هر کله چې وغورځولی شي دوزخ ته یوه ډله (د منکرانو) نو پوښتنه به وکړي له هغوی نه خوکیداران (پیره دران) د دوزخ، آیانه وراغلی تاسو ته (ای منکرانو) وپروونکی (پیغمبر په دنیا کښې) نو و به وایي (منکران) هو په تحقیق راغلی و مونږ ته و پروونکی خو دروغ ژن و باله مونږ دی او وویل: مونږ (هغوی ته چې) نه دی را لیدلی الله هیرم شی نه یی تاسی مکر په کمرای لویه کښی.

دَغَهُ ډَوْلِ اللّٰهِ تَعَالٰی فَرُمَا یَلِی دِی

رَوَسِیْقِ الذِّیْنِ كَفَرُوْا اِلٰی جِهَتِهِمْ زَمْرًا حَتّٰی
اِذَا جَاءُوْهَا فَتَحَّتْ اَبْوَابُهَا وَاَقَالَ لَهُمْ

خَزَنَتَهَا لَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ
 عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
 هَذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ
 عَلَى الْكَافِرِينَ - (۱)

ترجمه: روان به کبری شی کافران ر به تیل و هوسما
 جهتم ته دلی دی ترهنه دخته پورې چی راشی دوی
 دوزخ ته، نو پر ابه نستی شی دروازې دهغی ر به
 وایی دوی ته محافظان احوکیداران، ددغه دوزخ
 آیانه و راغلی تاسی ته رسولان ستاسی دجنس نه
 چی لوستل به دغه رسولانو پر تاسی آیتونه دقرآن
 درب ستاسی، او ویره ول به دوی تاسی لره له ملاقات
 ددغه ورعی ستاسی نه، و به وایی دوی کفار، ولنه
 راغلی و مونزته اولوستلی یی و مونزته، لیکن
 ثابت شو حکم د عذاب پر کافرانو.

ابن عباس رضی الله عنهما دقرآن کریم دمعمول
 مکرولو په برخه کینی داسی ویلې دی:

چاچی قرآن ولوستلوا وهغه حه چی په قرآن
 کریم کینی دی په هغی یی عمل وکړو نو
 الله پال یی متکفل دی نه به په دنیا کینی
 مگراه او پلاری شی اونه به په اخر کینی بد بخت بد مرغه

رسولان دالله او بندگانو ترمنځ دا حکم

رسولو په خبره کښی واسطې دی .

اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ بِهِ حُنَيْدٌ مَبَارَكٌ كِتَابُ قُرْآنِ كَرِيمٍ كُنِيَ زَمَائِلِي
 (وَمَا تُرْسِدُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
 فَمَنْ أَمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا حُوتَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَحْزَنُونَ - وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ
 الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ - (۱۱)

ترجمه: او نه ليرې و مونږ رسولان مگر زيری کونکی
 د مؤمنانو ته په نعيم سوره، او ويره وونکی د کفارو ته
 له جهنم مخه، پس هر چا چې ايمان راوړ او اصلاح يې
 کړه (عمل په طاعت سره، نو نه به دى هيڅ قسم ويره
 پردوى باندې او نه به دوى حقه کښی، او هغه کسان
 چې دوى نسبت د دروغو کوى آيتونو زموږ ته وپه
 رسيدى دوى ته عذاب په سبب دهغې چې دوى فاسقان
 دي -

هم دغه ډول الله تعالى د قرآن کریم په بد های
 کښی فرمایلی دی :

إِنَّا أَوْهَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْهَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَاللَّيْلِ
 مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْهَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ

(۱) د انعام سوره : ۴۸ او ۴۹ غیر آیتونه -

وَأَسْحَقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَىٰ وَ
 أَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآدَمَ
 دَاوُدَ زَبُورًا وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ
 مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ
 وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ۚ رُسُلًا مَبَشِّرِينَ
 وَمُنذِرِينَ لئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ
 حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ (۱۱)

ترجمہ: بیشکہ چی مونبز وحی کرپی ده تاته لکه
 خنکه چی وحی کرپی ده مونبز نوح علیہ السلام ته او
 نور و انبیاء ته پس له هغه نه، او وحی کرپی ده،
 مونبز ابراهیم ته او اسمعیل ته او اسحاق ته او یعقوب
 ته، او اولاد هغوی او عیسی ته او ایوب، ته او یونس
 ته او هارون او سلیمان، ته، او ور کرپی و و مونبز داود
 ته زبور، او وحی کرپی وه مونبز د پیر و رسولانو ته
 چی بیان کرپی دی مونبز د هغوی تاته مخکنی لدینه
 او نور و پیر و رسولانو ته چی هغوی مونبز نه دی
 بیان کرپی تاته او خبری کرپی دی الله تعالی د موسی
 سره خبری کول او لیزلی مودی رسولان زیری و کونکی
 او ویره و رکونکی د دی لپاره چی نه وی خلکو لره
 په الله باندې دلیل او بهانه پس د لیکلو د رسولانو ته۔

هَمْ دَارَنكَ اللهُ تَعَالَى فَرَمَائِي
 «اللَّهُ يُصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا مِّنَ
 النَّاسِ» (۱۲)

ترجمه: الله غوره کوی رالیبری شوې له
 فرشتواو له خلگونه -

اودا ددغه ټولو ملتونو د پیروانو لخوا مسلمانان
 یهودیان او نصرانیان شول، په اتفاقی توګه یو
 منلی شوی حقیقت دی، ځکه دوی ^{په}کود د الله اوسنده
 ترمنځ د الله له طرفه د حکم او خبره سولو په برخه
 کېږي د واسطو په ثبوت باندې چې هغه واسطې د
 انبیاء وعلیهم السلام هغه عبارت دی قائل دي -

پس ددغه واسطو هغه چې څوک منکرشي هغه
 ددغه ټولو ملتونو او ادیانو د پیروانو په نظر
 په اتفاق سره کافر دی -

هغه سورتونه چې الله پاک په مکه مکرمه کېږي
 نازل کړي دي، لکه سورتا انعام، اعراف، اود الر،
 او (هم، او رطس، والا سورتونه، اود دی په شان
 نور سورتونو شو، په دغو کېږي د هغه مضامینو
 بیان دی کوم چې د دین اصول او بنسټونه دي لکه

په الله اور رسول نو د الله او په وسخ د آخرت باندي
ايمان لول شو -

الله تعالی د خپلو پیغمبرانو سره د نصرت او کومک
کولو ته یې اودغه راز یی دکافرانو د هلاکت د خوځولو
قیصې یې پیغمبران یی د روغ ژن کهنی و و بیان
کړی دی او فرمایلي دي:

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ - اِنَّهُمْ
لَهُمُ الْمُنْصَرُونَ - وَاِنْ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ (۱)،
ترجمه: او بیشکه مخکینی صادره شوې ده و عدله خوځون
د پاره د دالین ليو شويو بندگانو خوځون، چې بیشکه
پیغمبران هم دوی ته به مدد ورکولی شي، او بیشکه
لینکری زمونږ خاتما هم دوی غالبه بریالی، دی (پکاوت)

هَمْدُ غَهُ دَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى فَرَمَائِلِي:

اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالدِّينَ اَمَنُوْا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْاَشْهَادُ (۲)

ترجمه: بیشکه چې مونږ خاتما مدد کوو له خپلو رسولانو
سره اور مدد کوو له هغو کسانو سره چې ايمان یې راوړي
دی په ژوند د دنیا کهنی او په هغه وسخ یې قائم به
شي (و په دایزی، شاهدان له ملائکو، انبیاء، او مؤمنین)

(۱) سورة صافات: ۱۷۱-۱۷۳ - (۲) سورة مؤمن ۵۱ -

پر منکرانو باندی۔

او پیغمبران ہفہ ہ وک واسطی دی چی ددوی
اطاعت، پیردی او تابعداری حتی او ضروری ده
لکہ چی اللہ تعالیٰ فرمایلی دی :

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ ^(۱)
ترجمہ: او مونز نہ دی لیزنی ہیچ رسون مکر لیکلی
مودی، ددی لپارہ چی دده حکم دی او منلی شی
دا اللہ پہ حکم سرہ۔

او هم دارنگہ اللہ تعالیٰ فرمایلی دی:
قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ ^(۲)

ترجمہ: وو وایہ ای محمدہ! دو بیتہ، کہ چیری
یئی تاسی چی محبت کوی لہ اللہ سرہ پس ہا تا بعدای
وکری، نو محبت بہ وکری اللہ پاک لہ تاسو سرہ۔

همد غہ ہول اللہ تعالیٰ فرمایلی دی:

قَالَ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَ
اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۗ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ^(۳)

ترجمه: پس هغه کسان چې ايمان يې راوړوپه ده
 (محمد)، او تعظيم يې وکړو دده او مدد يې وکړو ده
 او پيروي يې وکړه دهغه نور (رنا، چې نازل کړي
 شوی ده دده سره، دغه ستايلې شوی کسان هم دې
 خلاصی موندونکی دی.

او د قران کریم په بل آيت کښی الله تعالی فرمايلی:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
 لِمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ
 اللَّهَ كَثِيرًا (۱)

ترجمه: بيشکه ده تا سولره په اکارو، رسول الله کښی
 پیروی نیکه دهغه چاله پاره چې امید لری د ثواب الله
 او امید لری د ثواب او نعمتو نرد روستی و د حق قیامت،
 او یادوی الله لره پیر.

غیر مشروع واسطه.

که د واسطی فتحه یی مقصد داوی چې د بنده له پاره
 حتما داسې واسطی ته ضرورت دی چې ور له په جلب منافع
 کښی او دفع د اضرار و کښی واسطه او مرستندوی و کړی
 او بنده دغه واسطی ته د مثال په توگه دروزی که نصرت

اوهدایت غوښتلو په برخه کښی رجوع کونکی اودسی
 اود حاجت سرکولو په امید ترینه دځپلو حاجتو نو د
 پوره کولو سوال وکړی، نودا هغه عظیم او خطرناک
 قسم شرک دی چی الله پاک دهم دغه شرک په
 اساس مشرکان کافران بللی دی هکه چی دوی ادالله
 تعالیٰ نه په غیر بد خوځ متصرفین اوسفارشیان
 نیوی اود هغوی یی د نفع اود نقصان، مالکان گنبل، او
 حال داچی سفارش دالله تعالیٰ د اذن او اجازی پوری
 اړه لری، الله پاک په دی باره کښی داسې فرمایلی دی

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا
 بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى
 الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُوْنِهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا
 شَفِيعٍ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ (۱)

ترجمه: الله هغه ذات دی چی پیداییی کړل
 اسمانونه اوهمکه اوهغه هه چی په منځ د دی
 دواړو کښی دی په شپږو ورځو کښی بیا استوی
 وکړه ده په عرش باندې نشته دی تا سولره پوله
 ده نه بل خوځ دوست اوسفارش کونکی، ایاپند
 نه قیلوی تا سو؟

دارنگه الله تعالیٰ فرمایلی دی :

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا
 إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا
 شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (۱)

ترجمه: او ویره وه په دې قرآن سره هغو کسانو ته
 چې ویریدنی لداینه چې جمع به کړې شادوی چیل
 پروردگار ته، نه به وی دوی لره سواد الله تع
 نه دوست یچ کونکی اونه سفارشی (شفاعت کونکی)
 ددی له پاره چې دوی پرهیزکاری وکړی.

فریبتوا و انبیاؤ سرخ د تکلیف لری کولو واک
 نشته.

په دی هکله الله تعالی فرمایي:

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ
 فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضَّرِّ عَنْكُمْ وَلَا جَبْرًا
 أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ بِهَيْمِهِمُ
 السُّبُلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
 حَدُورًا (۲)

ترجمه: و دوايه رای محمده! د وینته چې راوبلی
 تاسو هغه کسان چې تاسو ور باندې سواد الله ته دمدد
 کارانو گمان کوی پس هغوی اختیار نه لوی د تکلیف لری

کولو تاسونه، اونه داسانه ولو او بدله ولو اختیار لری. هغه کسان چی دوی یی عبادت کوی (رامد د شه درته وایی) په خپله هغوی خپدرب ته نزدې والی لتوی چی کوم یوبه له دوی نه ډیر نزدی وی (الله ته) او امید لری دوی درحمت د هغه (الله) او ویریزی د عذاب د هغه نه یقینا ستادرب له عذابه ویره کیدی شی

هم دغه راز الله تعالی فرمایلی دی:

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَعِمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
لَا يَمْلِكُونَ مِنْكُمْ شَيْئًا وَكَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ
الْأَنْبِيَاءَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالرَّبِّ الْغَيْبِ
وَوَجَّهْنَا بَعْضَهُمُ بِلِغَتِ بَعْضِهِمْ
وَاجْتَمَعُوا عَلَى كِتَابِنَا وَنُحْيُوا
بَعْضَهُمُ بِلِغَتِ بَعْضِهِمْ
عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا لِمَنْ أِذِنَ لَهُ (الآیه - (۱)

ترجمه: و دایه (دویته ای محمده!) و بولی تاسو هغه معبودان چی کمان به کاوه تاسو په دوی بانگی د آلههؤ) په غیر د الله نه چی دوی اختیار نه لری د یوی ذری په اندازه، نه په اسمانونو کینی اونه په حُکمه کنبی او نشته دی هیچ حصه او شراکت ددی دغو معبودانولره په آسمان او حُکمه کنبی رپورته او بنکته، او نشته دی دغه الله لره د دوی نه هیچولک

مددکار، او کپته نه رسوی شفاعت او سفار بنیت په نزد
 د الله، مکر شفاعت دهغه چاچی اجازه ورکړې الله هغه
 ته، یاد هغه چا پاره چی دهغه په حق کښی د شفاعت
 کولو اجازت وشی .

د سلفو یوې ډلې ویلی دی : هڅی قومونه ووچی
 هغوی په دهنلو حاجتو نو د سر کولو له پاره عیسی علیه
 السلام او عزیر علیه السلام او فریستی بللی، نو الله پاک
 د ویته د دې حقیقت څرکنده ونه وکړه چی فریستی او
 انبیاء نه د دوی نه د تکلیف لری کولو واک لری، او نه
 د دویته د تکلیف د بدله ولو اختیار لری، بلکښی هغوی
 په خپله الله پاک ته د نزدی کیدو او تقرب هڅه کوی
 او د الله تعالی درحمت حاصله ولو په امید دی، او دهغه
 د عذاب نه په ویره کښی دی .

په الوهیت سره د فرشتو او انبیاء نیول

کفر دی، الله تعالی فرمایلی دی :

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
 وَالنَّبُوءَةَ شَمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ
 تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ، وَلَا
 يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا

أَيَا مُرْكُم بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (۱)
 ترجمه: مناسب نه دی هیچ بشر لره چی ور کړی
 الله پاک هغه ته کتاب او پوهه په دین او پیغمبری
 او بیا د وایي خلقوته چی تاسی زمانداکان، عبادت
 کونکی، شی پی له الله مخه، لیکن داسی کس وایي، شی
 تاسو الله والا خلق (عالمان، عاملان)، په سبب د دی چی
 بنودته کوی د الله د کتاب، او په سبب د دی چی تاسو
 زده کوی کتاب، او امرنه کوی تاسوته (پیغمبر) چی
 ونیسی تاسو پرینتی او پیغمبران حق دارد بندگی، آیا
 حکم به کوی تاسوته په کفر سره پس له هنی چی تاسی
 مسلمانان شوی یی.

الله پاک پتی مبارکوایتونو کنبی دا خبره روښانه
 کړه ملائکی او انبیاء د بندگی او عبادت حق دار کڼل
 کفر دی پس خوگ چی پرینتی او پیغمبران په داسی
 توگه واسطی نیسی چی د مصیبتونو د لری کولو په
 وخت کنبی ورته درامد شه آوازونه کوی، په ریښتی
 باندې کوی، مافوق الاسباب ترینه، دکتودلاسته
 راوړلو اوضرر دفع کولو غوښتنه کوی، له دوینه
 دگناه د مغفرت، د زبیه له پاره د هدایت، او دغه راز
 د مشکلا تو د حل او دروزی د پراخ والی په برخه کنبی

سوال کوی نو دغه شخص د ټولو مسلمانانو په اتفاق سره کافر گنل کيږي. (۱)

علماء در سؤل الله صلى الله عليه وسلم و امت ترمڼي يواهي د اسلام د تبليغ په ساحه کيني واسطې دي.

که خوځ د انبياؤ نه روسته ديني عالمان در سؤل اکرم صلی الله عليه وسلم او دده د امت ترمڼي په دې شان د واسطو په توگه قبلوی چي عالمان د وېته دين رسوی، په دين يي پوهه وي، ادب ورته وربڼای (۱) کله چي پرېښتو او انبياؤ په حق کيني د عقیده ساتل چي دوی د عبادت هقدار دی کفر بل کيږي، نو بيا د هغو کسانو د کفر په برخه کيني څه سوال پيدا کيږي چي هغوی روگانه په غېر په مخلوق کيني نور کښا او کانه بوتی او داسي نو شيان د الله تع سره د الله په صفاتو کيني شريک او د عبادت مستحق بولي. او چي کله پيغبران داسياؤ نه پرته او ملائکي د الله د حکم او ورکړي شوی صلاحیت څخه سوا د خيراو شر رسولو په برخه کيني د ځان او بل له پاره اختيار نه لري او د الله په هڅو کيني څپلې بي وسی څرکندونه کوي او د عبادت نه يي سر غړوته د ځان لپاڅرم کړی نوبل به خوځ وي چي هغه به د الله پاک په صفاتو کيني الله سره برخه وال وي او يا به د اختيار خاوند وي په قرآن کریم په دې اړه زېښته زيات آيتونه وجود لري. (ژباړن)

او مقتدی په صفت د هغوی د خبرو پیروی کیږی، نو دا خبره یی درسته او پرځای ده هکه دغه کسان د دینی علم پوهان چی کله په یوه مسئله باندي راجمع شی او اتفاق وکړی، نواجماع یی په قطعی او یقینی توگه هجت ده هکه چی دوی ټول په اجتماعی ډول سره په ضلالت باندي نه غوندیږی.

او که چرته د دوی ترمنځ په کوم شی کېنی اختلاف ولیدل شی نو حکمی د الله تعالی په کتاب (قران مجید) کېنی او د رسول الله صلی الله علیه و سلم په احادیثو کېنی لټول پکار دی چی هغی ټیټی راجمع کړی هکه چی یوی په یواځی ځان په مطلق ډول سره معصوم نه دی بلکینی د رسول الله صلی الله علیه و سلم نه پرته نور په ټولو خلقو کېنی د هر کس د کلام یعنی خبرو یوه برخه یی د منلو وړ یی، مند کیږی او یوه برخه یی د منلو وړ نه وی، پرینو ډل کیږی.

د علماء و مقام په هکله رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلي دي :

«العلماء ورثة الانبياء، فان الانبياء لم يورثوا دینارا ولا درهما وانما ورثوا العلم فمن اخذه فقد اخذ بحظ وافر» جزء من حدیث رواه ابوداؤد والترمی
بسنده صحیح -

ترجمه: علماء د پيغمبران و وارثان دى او شك نشته چې
 پيغمبران و د خانه روسته د پينار او درهم په ميراث
 سره نه دى پرېښودى بلكېنى هغوى په يقينى ډول
 سره پرېښى دى نو چا چې دغه علم واخست او زده
 يى نر نوده پوره برخه ترلاسه كړې - دادهغه هديت
 جزدى چې ابوداود او ترمذى په صحيح سند سره
 روايت كړى دى -

او هوك چې د مجازى پاچا د وزيرانو او مرستيالانو
 په شان چې پاچا او رعيت په منځ كې د وساطت دندى
 لرى، د الله او مخلوق ترمنځ هم د غه ډول واسطې په
 دى شان سره ثابته وى چې دغه واسطې الله تعالى
 ته د مخلوق اړتيا وى وړاندې كوى او الله د دغو
 واسطو په وساطت او سفارش سره بنده كانه نوته لاس
 ښوونه كوى او روزى وركوى، پس په دى اساس
 مخلوق خپلې غوښتنې هغوى ته واسطوته، وړاندې
 كوى، او هغوى په دې باره كېنى بيا د الله تعالى څخه
 سوال كوى او مثال يې داسى دى لكه څنگه چې د
 پاچا يا نر په وړاندې واسطې قرار لرى چې دغه واسطې
 په دى خاطر چې له نورو مخلوقو په نسبت د پاچا يا نو
 په نزد د اعتبار له پلوه ځانگړى مرتبى لرى. نو
 دوى د اولس يعنى رعيت اړتيا وى هم پاچا يا نوته په

گوته کوی او هم یی د پوره کولو مطالبه او غوښتنه کوی، او عام خلق یعنی اولس حینلی مطالبی د غوښتو (وزیرانو او مرستیالانو) ته وړاندی کوی، او داله دی امله چی د پاچا نه مستقیماً نیغ په نیغ، سوال کول ورته یا بی ادبی معلومیری، او یا دچی په مستقیمه توگه د حاجت منولخوا د پاچا نه په غوښتنه کنبی ورته واسطوته په مراجعه کولو زیاته فائده وی هکله دغه واسطی (مشیران، وزیران او مرستیالان) د حاجت منو په پرتله سره د پاچا په نزد خاص او نژدی مقام لری پس هغه خو لږ چی په دغه ترتیب سره د واسطو په ثبوت باندی عقیده لری، نو هغه کافر او مشرک دی، او واجب دی چی د توپی ویتلو غوښتنه ترینه وشی که توبه یی ویتله سبه ده، او که توبه یی نه ویتله نو قتل یعنی ودی وژلی شی.

او داهغه کسان دی چی خالق یی د محسوس تشبیه کړی دی او الله (ج) سره یی شریکان پیدا کړی دی؛ او په قرآن کریم کنبی په دغو کسانو باندی رد کول په دومره زیاته اندازه سره لیدل کیژی چی په دغه فتوی کنبی حای کیدلی نه شی.

دخلكو او پاچا يانو ترمنځ واسطې درې ډوله دي.

د پاچا يانو او دخلكو ترمنځ چې كومې واسطې قرار لري
د هغې درې وجې دي:

لومړۍ وجه داده چې دغه واسطې پاچاه ته د
خلكو د حال احوال څخه كوم چې پاچاه ته په هغې باندې
علم نه وي خبر وركوي، نو كه څوك وايي چې الله (ج)،
د بنده كانو په احوال باندې نه خبر يښي مگر هله خبر
شي چې هيني ملا نكي او انبيا ء او يا نور څوك ورته د
بنده كانو د حال څخه اطلاع وركوي، نو داسې كافر
دي. ځكه چې الله پاك په پتو يعنې په ورو او پير پتو
خبرو باندې پوهيږي، او هغه هه چې په ځكه او آسمان
كښې پتې دي د الله پاك د علم څخه خارج نه دي (وَهُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) د الله ښه آوريدونكي او ښه ليدونكي
دي (الله)، په مختلفو ژبوسره د بيلا بيلو هاجتونو
د غوښتلو په برخه كښې ناري او فريادونه آوري، او
د يو آواز اوريدل، دى د بل آواز د اوريدلو څخه نه منع
كوي، دغه راز دى په كثرت د سوالو نو سره غلطيږي
نه، او د غوښتلو نكو په غوښتنه سره خفه كيږي نه.
دويمه وجه داده چې پاچاه د معاونينو (مرستيالانو)
د مرستې نه پرته، نه د ملت د چارو تدبير كولو شي
اونه د دښمنانو په مقابل كښې د فاع كولو شي نو هغښا

ورته د معاونینو او مرستیالانو د نیولو ضرورت وی
 هکه چی دی بیوسی او کمزوری دی او الله جل جلاله دغه
 ناقصو صفتونو خته پاک دی د چاکومک او مرستی احتیاج
 نه لری؛ الله تعالی فرمایلی دی :

رَقِلا دَّعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
 لَا يَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَلَا فِى
 الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِیْهَا مِنْ شَرِيْٓءٍ وَمَا كَـ
 مِنْهُمْ مِنْ ظٰهِيْرٍ - (۱) توجه یو هل مخینى شوی

ده ودی کتد شی -

دغه ډول الله تعالی فرمایلی دی :

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّ
 لَمْ يَكُنْ لَهٗ شَرِيْٓكٌ فِى الْمَلِكِٖتِ وَلَمْ يَكُنْ
 لَهٗ وَّلِیُّۙ مِّنَ الدَّٰلِ وَكَثْرَةُ تَكْبِيْرٍ - (۲)

ترجه: ودايه ټوله ستاينه الله تعالى لره ده هغه د

لره ده چی نه یی ولد نیولی دی اونه ورسره خوځ په

بادشاهی کینی شریک شته دی، اونه ورسره خوځ

مددکار شته ډی و سپ له وجی نه لکه چی کتاب بیان

وایی، او په لویی سوره یا ذکره الله لره ده وخت

په لویی کامله سره -

(۱) سبا: ۲۳- (۲) سوره بنی اسرائیل: ۱۱۱ -

شاه صاحب په موضح القرآن کښی لیکي: په الله باندې بی دسی یعنی چرته راځی نه چی مددگار ته بی ضرور پښی شی، ژباړن

داسیا په عالم کښی چی څه موجودات دی الله د هغو ټولو خالق، پالونکی او مالک دی او هیڅ چاته احتیاج نه لری غنی او بی پروا دی، او د الله تعالی نه ماسوا چی هر څوک دی هغوی ټول الله پاک ته محتاج دی.

اما کوم چی پاچایان دی هغوی دخپلو مرستیالانو معاونت ته احتیاج او اړتیا لری بلکښی حقیقت دادی چی دوی په بادشاهۍ کښی د هغوی سره برخه والی او الله (ج) یودی ده سره هیڅوک په سلطنت (واکښی) کښی شریک نشته لَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

دریمه وجه داده چی پاچا تر هغه وخت پوری دبل چاله پلوه تشویق نه شی ده سره د ملت په حق کښی د فائدی، احسان او شفقت کولو قصد نه پیدا کیږی نو کله چی پاچا په دې ارتباط یا دخپلو ناصحینو (مشاورینو) له خوا چی د پاچا د محبوبیت خیال ورسره وی مخاطب شی او یا ورته په دی مورد کښی په داسې توگه دیوچا له خوا مشوره وراکړل شی چی د پاچا سره هم امید پیدا شی، او هم ورسره خوف (ویره) پیدا شی، نو بیا دغه وخت

د پاچا په عزم او ایراده کښې د ملت د اړتیا و در فم کولو
 په باب چمتو والی رامنځ ته شى، او دایا له دى امله چې
 د ناصح او مشیر سپارښت د ده په زړه باندې اثر او اغیزه،
 کړې وى، او یا داچې د مشوره وړ کونکى د وینا تر تاثیر
 لاندې کومې چې تشویق او تخویف د واپه افا ده کولو غلى
 دى .

اما الله تعالى د کرد و اشیا و رب او مالک دى، او مور
 چې خومره په خپل اولاد باندې ترحم لری الله پاک د ښه
 هم زیات په خپلو بنده کانو باندې مهربان دى ! -

دغه ډول د ټولو اشیا و خلقت د الله پاک د ارادې پورې
 اړه لری که الله پاک د کوم شیرو پیدا کیدو او اراده کړې وى
 نو هغه به وجود کښې راځي او که الله تعالى یی اراده نه
 وى کړې نو دهغه وجود بیا امکان نه لری .

او د ده (الله) چې کله د ځینو بنده کانو له پاره د کټوتوب
 د ځینو نورو کسانو پورې مربوط کړه و لوی کونو بیا دغه کسان
 د هغوی سره مرسته پیل کړې، د عاکول ورته شروع کړې
 او په دې برهنه کښې ور له په سفارش بنا و کړې او دغسې
 د دى نور امثال هم واخله، پس دا الله تعالى هغه ذات دى
 چې د دغه ټولو شیانو خالق دى، او دا هغه ذات دى
 چې د احسان کونکى د عاکوی او سفارش والا په زړه کښې
 یی د دعا، سفارش او نیکی کولو لار ده پیدا کړې ده .

اوردی ا مکان هم نشسته چی داسی خوگ دی مود
 ووسی چی هغه دی الله (ج) لره د چیلی ارادی پر خلافت
 باندی بچور کیری او یا دی هغه الله پاک ته په هغه
 باندی خبرور کیری چی الله پاک په هغه باندی العیاذ
 بالله (علم نه د سلوده، ار داسی خوگ هم نشسته چی
 هغه الله پاک لره د امید او ویری ورکولوسب وگرھی
 او هر دغه وجه ده چی رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمایلی دی:

لَا يَقُولَنَّ أَهْدَكُمُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنَّ شَيْئًا...
 ستا سوخته یوکس دی داسی نه دای چی: ای الله! که
 ستا خونبه وی نو بخنینه راته وکیه، ای الله! که ستا
 خونبه وی را باندی ورحیمه - بلکنی په یقین سره دی
 سوال کوی هکه چی الله پاک مختار دی خوگ یی مجرئی
 نشی -

شفاعت د الله پاک داذن پورې اړه لری

سفارشیان به د الله تعالی په حضور کبھی د هغه د
 اجازی نه پرته لکه چی الله (ج) فرمای سفارش نه شی کوی
 (مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ) (۱) خوگ
 دی هغه کس چی سفارش به وکیری په نزد دده مگر په
 احازت دده - او الله پاک فرمایلی دی:

(قَبْلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ... الآية (۱))
 همدارنگه الله تعالى فرمایلی دی: (وَلَا يَشْفَعُونَ
 إِلَّا لِمَنْ اُرْتَضَى) (۲) شفاعت به نه کوی مگرد هغه چاله
 پاره چی الله پری راضی شوی وی. پس دا خبره یی په
 نه اگه کپه چی هر هغه خوږ چی په غیر د الله (ج) حُخنه
 بللی شی، هغه نه واکمن دی اونه ورنه د الله په
 واکمنی کینی برخه شته اونه دی د الله لپاره معاون دی
 اوشک نشته چی سفارش یی د الله دا اذن پرته کته نه
 شی رسولی -

اما پاچایان داسی نه دی، ځکه د پاچایانو په حضور
 کینی سفارش کونکی کله د قدرت خاوندان وی، کله د پلانو
 سره په سلطنت یعنی واکمنی کینی شریکان وی او کله د
 پاچایانو سره په دولتی چارو کینی مرستیال او کومکیان
 وی. نو دغه کسان اود دوی نه علاوه نور کسان
 پرته له دی چی د پاچا هغه اجازه واخلی د پاچا په وړاندی
 سفارش کوی اود پاچا له خوایی سفارش منل کیژی
 اودا کله له دی امله چی پاچا ورته احتیاج لری، او کله
 له دی وجی نه چی پاچا ترینه ویره حسن کوی، او کله
 یی ورسره دهغه احسان او انعام په مقابل کینی د بدلی
 او مکانات په توگه قبولی چی دوی د پاچا سره کپری وی

بناءً دی دھنلی نبئی او حوی سفارش له دی دھنلی قبلوی
 چی دی دھنلی نبئی ته احتیاج لری هکله د هوی او نبئی
 مخالفت یی ارو مرو په ضرورتا مینیی، دغه راز دی خپل
 نوکر سفارش هم نه رد کوی، هکله که رد کوی یی نو داسه
 داویره پیدا کیږی چی یا به یی دا مرضنه سرغړه ونه
 وکړی، او یا به ده ته په زیان رسولو کښی کونښن وکړی
 د بندګانو ټول خپل منعی سفارشات په همدی
 ترتیب سره صورت مومی، پس هیڅ یوکس د بل چا سفارش
 نه قبلوی مگر له دی امله یی قبلوی چی یایی ترینه تمه
 کیږی او یایی ترینه ویره کیږی. او الله تعالی هیڅ چا
 تمه نه لری، د هیڅ چا نه د یریزی نه، او هیڅ چاته احتیاج
 نه لری، بلکښی هغه غنی ذات دی او فرمایلی دی:

وَاللّٰهُ اِنَّ بِلَهِّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ
 وَمَا بَيْنَهُمُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
 شُرَكَاءُ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنَّ هُمْ اِلَّا
 يَحْرُصُوْنَ - قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ

هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ (۱۱)

ترجمه: خبردار يقيندار الله تعالی په اختيار کښی دی
 هغه خولګ چی په اسمانونو کښی دی، او هغه خولګ چی په
 ځمکه کښی دی. او تابعداری نه کوی هغه کسان چی په غیر

دا الله نه شريکانولره بولې، او تا بعداری نه کوی دې
مگردگمان، اونه دی دوی مگرد زوغرت، اېکل کارونه
کوی ... وایې دوی نیولی دی الله تعالی ولد (نازولی،
پاک دی الله تعالی، دی بې نیازه دی، خاص د لره دی
هغه څه چې په آسمانونو کښی دی او هغه څه چې په چرکه
کښی دی .

او مشرکانو چې کوم سفارشیان نیولی دی دوی دهم
دغو مشرکانوله خوا سفارشیان کېدل کیدی، الله تعالی فرمایې
رَوَيْعِبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاءُ نَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ
أَتُنَبِّئُوكَ اللَّهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ - (۱)

تره: او بندګی کوی داخلې په غیر الله نه د هغه چا
چې نه ضرر رسولی شی دویته اونه نفع رسولی شی دې
ته، او وایې دوی چې داکسان سفارشیان زموږ دی دا الله
تعالی په دس بار کښی، وایه ته آیاتاسو خبرور کوی الله
تعالی ته د هغه څه چې نه دی پوهه په هنی باندی په
آسمانونو کښی اونه په زمکه کښی یعنی داسی شی چېرې
نشته، پاک دی الله تعالی او پر لوی دی له هغو اشیاو څخه
چې دوی بې شریکوی دا الله (ج، سوره - اوهم دادنکه الله تم

فرمایلی دی:

فَلَوْلَا نَصْرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُرْبَانًا لِلَّهِ طَبَعًا لِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (۱)

ترجمه: پس اولیٰ مرسته و نه که له دوی سره هغو
چی نیولی و د دوی هغوی لره معبودان بې له الله نه
د پاره د نژدې والی الله ته بلکنی ورت شول (د عتد)
په وخت کنبی، له دوی څخه او هم دادی د روغ دوی
او هغه څه چی تری یی دوی پرا الله .

آود مشرکانو د عقائدو نه د خبرو د کولو په لړکی
یسی داسی فرمایلی دی:

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِقَرْبِنَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ (۲)

ترجمه: او دید دوی: عبادت نه کوو مونږ د دوی
مکر د دی له پاره چی نژدی کړی دوی مونږ الله تعالیٰ
ته په مرتبه د قرب کنبی.

دغه راز الله تعالیٰ فرمایلی دی:

لَوْلَا يَا مَرْكُمَ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ
أَرْبَابًا (۳)

آوهم داسنکه یسی فرمایلی دی:
رَقِبُوا دُعَاؤَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ

۱) سورة احقاف: ۲۸ (۲) سورة زمر: ۳ (۳) ال عمران: ۰

فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضَّرِّ عَنْكُمْ وَلَا جَوْلِدًا
 أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
 السَّبِيلَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
 مُحْتَدِرًا - (۴۸)

مگر سفارش والا اودعا کوئی صرف ہنہہ ہول سفا^ش
 اودعا کو پشی دکوم پہ بارہ کبھی چی ورتہ اجازہ شری^{حاصلہ}
 وی، پس دی ہنہہ ہول شفاعت نہ شی کو پشی دکوم ہنہہ
 چی منہ راغلی بی، لکہ د مشرکانو پہ حق کبھی سفارش
 کول اوور لہ بخینہ غوہنتل شو اللہ تعالیٰ فرمایلی دی:
 مَا كَانِ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا
 لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا
 تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ، وَمَا كَانِ
 اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ الْأَعْتَىٰ مَوْعِدَةً
 وَعَدَهَا أَيُّهَا كَلِمَاتٍ تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ
 لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ طَائِفَاتٌ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ حَلِيمٌ - (۲)

ترجہ: نہ دی روا پیغمبر لہ او نہ مسلمانا نولرہ چی
 بخینہ ووعواپی د مشرکانولہ پارہ اکرکہ وی دوعظاونڈا
 دھیلوی پس لہ ہنہہ نہ چی ہنکارہ شوہ د ویتہ چی دوی
 دوزخیان دی، او نہ وہ بخینہ غوہنتل د ابراہیم، دھیل

۱۱۱ ہنہ اسرائیل: ۵۷ (۲) التوبہ: ۱۱۳، ۱۱۴ -

پلاسه مکریه سبب د و عدی و ده چی کړی و ده (پلاسه) هغه
 وعده د ده (ابراهیم) سره پس هکله چی بنکاره شوه ابراهیم
 ته چی دی د بنمن د الله دی نو بیزاره شوه هغه نه بلیشکه
 ابراهیم خامخا دیر نوم زری ا د صبرناک و - او دغه د و د الله
 تعالی د منافقا نو په هکله فرمای دی:

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ
 لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ (۱)

ترجمه: برابره خبره ده په حق د دوی کښی که وو غواړی
 ته بخښنه د دوی له پاره او که یی ونه غواړی د دوی
 له پاره، هیڅکله به ونه بخښی الله دوی لره.

او په صحیح حدیث کښی ثابت شوی ده چی الله پاک
 خپل پیغمبر د مشرکانو او منافقا نو په حق د بخښنی
 غوښتلو هڅه منم کړی دی، او ددی خبری هڅه یی خبر
 وړ کړی دی چی دی (الله) د ویته بخښنه نه کوی او د
 فرمایلی یی دی:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا
 دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ (۲)

ترجمه: یقینا الله پاک نه بخښی چی شرک او کله شی
 د هغه سره، او بخښی هغه کتا هونه چی کم دی د دینه
 هغه چالره چی اراده و فرمای دی د مغفرت یی. دغه د و د

فرمایلی دی:

وَلَا تَصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا
تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَمَا تُوَاوَهُمْ فَأَسِفُونُ، (۱)

ترجمه: او هیچ کله مه کوه مونج (د جنازه) په هیچ
تن له دغو (منافقان) چی مرشی، اومه دریزه په قبر
دده (د دعاء، استغفار، یا تدفین) اهتمام له پاره، بیشکه
دغه (منافقان) کافران شوی دی په الله تعالی او په رسول
دهغه، او مره شوی دی دی په داسی حال کنبی چی
دوی نافرمان وو، هم دارنگه الله تعالی فرمایلی دی:

أُدُّعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ يَرْجِبُ
الْمُعْتَدِينَ (۲)

ترجمه: و بولی تاسی خپل رب لره (هر وخت) په زاری
عذر او په پته سره بیشکه چی الله نه خوښوی تیریدونکی
له شرعی حدودو نه په دعا کنبی، او په دعا کنبی شرعی
حدود څخه تجاوز دادی چی بنده د الله پاک څخه دهغه
کار کول غواړی چی الله پاک هغه کار نه گوی د مثال په
توگه دی نبی نه دی او د الله پاک څخه د پیغمبری
مقام غواړی، یا د مشرکانو له پاره د مغفرت سوال کړی
اوداسی نور شواو یاد چی د الله پاک څخه د کناه او

معصیت سوال گوی لکه په کفر، فسق او نافرمانی کولو سره د الله (ج) نه د کومک غوښتنه کوی، پس سفارش کونکی هغه خوږ دی چی الله پاک ورته د سفارش کولو اجازه کړی وی، او بیایدی هغه پر دك غوښتنه کولې شوې په دغه غوښتنه (د دعاء) کېږی کناه نه وی، که چرته یو تن یی داسی څه ووغواړی چی ورله مناسب نه وی نو بیا په هغی باندې ټینکار نه کوی ځکه چی هغوی پښه هغی باندې د ټینکار کولو څخه لکه چی الله تعالی فرمایي معصوم دی:

إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّا وَعَدَدُ الْحَقِّ وَ
أَنْتَ أَهْلَكُمُ الْحَكِيمِينَ (۱)

ترجمه: بیشکه ما حوئی ز ما د اهل څخه دی، او بې شکه وعدۀ ستا سو حقه ده، اوتۀ د پیر لوی حکم کونکی یی، بیا الله پاک و فرمایل:

رَبِّ نُوْحٍ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ وَأَنْتَ لَآتِي عِظْمُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ - قَالَ رَبِّ اتَّقِ عَوْدُوكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَالْأَتَقَفَّرُ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَسِرِينَ (۲)

ترجمه: ای نوحه! یقینا دی ستا د اهل څخه نه دی

هڪه چي دي د اسي عمل والا دي چي نيٺ نه دي ايس
 دُعا مه غواړه زمانه دهغه چا په باره ڪنبي چي نشته
 دي تالره ده هغه (دايمان) په باره ڪنبي يقين بيشڪه
 زه پند در ڪوم تاته چي (نه) شي ته له جاهلانوَ حُنه
 وويل ده: (نوڙ) اڪا ربه حُا! يقيناً زه پناه غواړم پتا
 سره له دي چي سوال و ڪم له تانه دهغه چا په باره
 ڪنبي چي نشته مالره دهغه په ايمان باندې يقين
 او ڪه ته بخشنه و نه ڪي ماته اور هم و نه ڪي په
 ما باندې نو شم به زه له زيان ڪارنونه.

او هه سفارش ڪونڪي، او دعا والا چي ^{ڪوي دهغه سفارش} دا پڻه پاڻ په
 دربار ڪنبي سوال او سفارش او دعا ^{الله} تعاليٰ د قضا
 قدر او مشيت پوري اڀره لري پس ^{الله} دهغه ذات دي
 چي قبلونڪي د سفارش دي ادا جابت ڪونڪي د دعا دي
 او هغه ذات دي چي سبب او مسبب د وارو خالق ڪا
 او داد عا دهغو اسبابو د جملي حُنه ده ڪوم چي د
 الله تعاليٰ له طرفه مقدر شوڪي دي.

پس ڪله چي حقيقت په دي ترتيب سره دي بيانو
 محض اسباب مؤثر ڪنل پي له دي چي مؤثر حقيقي
 ته يي نسبت وشي، شرڪ في التوحيد ڪنل ڪيرئ
 او د سبب حُنه په دي وجه ڪارنه اخستل چي په دي
 برخه ڪنبي يي سبببت تثبيت نه دي داد عقل تنقيص

اونیکر تیا وجه ده او په کلي توکه داسيا بوځنه
 سترگي پتول چي هير وجود نه لري داد شريعت يې
 اعتباره کول او د باندی داغ نکول دی، بلکيني په
 بنده باندی دالانم دی چي دی به متوکل علی الله
 اوسينې او دده څخه به سوال او غوښتنه کوی او
 امید به ترينه ساتی او دا ځکه چي الله پاک د بنده د مشکل
 د حل له پاره د مخلوق دعا او ځني نور شيان چي خوښي
 وکړي اسباب مقرر کړي دی -

د ادنی په حق کښی د اعلی له طرفه دعا

غوښتل او دغه راز بالعکس دواړه مشرعي طریقې
 د دعا غوښتل یوه مشروع او جائزه طریقه ښيي
 لورې مرتبې څاوندیې د تبتی درجې د څښتن له پاره
 کولې شی او د تبتی درجې والایې د لورې درجې څاوند
 په برخه کښی کولی شی لکه چي د انبیا وعلیهم السلام څخه
 به د شفاعت او دعا غوښتنه کیده او دغه راز مسلمانانو
 د استسقاء یعنی د باران کیدلو په برخه کښی د رسول الله
 صلی الله علیه و آله څخه د سفاربت او دعا غوښتنه کړې و (۱)
 او همدارنگه بیا د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه
 بعد عمر رضی الله عنه او نورو مسلمانانو په ګډه سره د

(۱) د اعلی له طرفه د ادنی په حق کښی د دعا کولو مثالونه

استسقیٰ په پاره کښی د نبی علیه السلام تره عباس رضی الله
 عنه د د عاکولو له پاره غوره که او وړاندی یی کړه -
 دغه د وک خلک به د قیامت په وسع انبیا ووعلیهم -
 السلام شخه د شفاعت غوښتنه کوی چی محمد رسول الله
 صلی الله علیه وسلم په دوی کښی دگ دوسفارش کورنگو
 سرداردی، اودیوشمیر خاصو سفارشونو دیارهم
 دهمده په برخه دی، اما ددی سره سره بیا هم په
 صحیحینو کښی د رسول الله صلی الله علیه وسلم شخه دا خبره
 ثابته ده چی ده فرمایلی دی: (۱)

و اذا سمعتم المؤذن فقولوا مثل ما يقول ثم صلوا
 علی فانه من صلی علی مرة صلی الله علیه عشا
 ثم سلوا الله لی الوسيلة فانها درجة فی الجنة
 لا تنبغی الا لعبد من عباد الله وأرجو ان اكون
 ذلك العبد فمن سأل الله لی الوسيلة حلت له
 شفاعتی یوم القیامة» - (۲) یعنی کله
 چی تاسی د مؤذن شخه اذان آوری نو تاسی ورسرهغه
 شه وواپی چی هغه یی وای (داذان کلمات ورسره تکرار
 وی، اربیا وروسته پرما باندی درود وواپی هکه هغه

(۱) داندی له پلوه داعلی درجی دڅښتن له پاره دعوا
 غوښتلو مثالونه ذکر کړی - (ژباړن) -
 (۲) دایواهی مسلم روایت کړی دی -

خوڙ ۾ ڇي پرما باندی یو واس درود وو وایی اللہ پاک
 پہ هغه باندی لس گرفت درود وائی بیا ورسپی د اللہ تعالیٰ
 څڻه زمانه پاره وسیله وغواری حکه دغه وسیله په
 جنت کښی یوه درجه ده چه د اللہ تعالیٰ د بندہ کانو
 څڻه دیو بندہ له پاره اختصاص شوی ده، او زه هیله
 کوم څي دغه بنده زه وو و سم پيس خوځ څي زمانه پاره
 د اللہ پاک څڻه وسیله او غواری نو د قیامت په ورځی زما
 د شفاعت له پاره مستحق وگرځیده۔

دغه راز عمر رضی اللہ عنہ څي کله د عمری کولو پاره
 تللو او رسول اللہ صلی اللہ علیه و آله و سلم ته په څڻه ښه ویله
 نو عمر رضی اللہ عنہ ته یی و فرمایل: **يَا اَخِي لَا تَنْسِي**
مِنْ دُعَائِي، (۱) ای زه که! ما په دعا کښی له یاده
 مه اوباسه۔

پس نبی علیه السلام د خپل امت څڻه غوښتی دی څي
 د ده له پاره دعا وغواری، لیکن دغه غوښتنه د دی
 جملی څڻه نه ده څي دی کښی د خپلو امتیانو څڻه سوال کړی
 بلکښی دی دوی ته په دی باندی داسی امر کوی لکه
 څرنگه څي دی ورته د نورو نیکو اعمالو په پاره کښی
 په کومو څي ثواب حاصلیږی، امر کوی، د رسول اللہ صلی

(۱) د دې حدیث په سند کښی عاصم بن عبد اللہ
 دی او هغه ضعیف دی۔

الله عليه وسلم له پاره د خپلو امتيانو په ټولو اعمالو کې
 چې د دوی له خوا تر سره کېږي د دوی په شان اجر دی
 ځکه د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه ثابت ده چې
 ده فرمایلي دي: مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى ... الخ

یعنی چا چې د نیکي په لوري بلنه ورکړې نو ده لپاره
 دهغو کسانو د ثواب په اندازه اجر دی چې د ده تابعان
 وکړي بې لدی چې د دوی په اجر کې څه کم والی راشي
 او څوک چې د گمراهي په لوري بلنه ورکوي نو پرده
 باندې به دهغه چا د گناه په اندازه گناه پيټي کېږي
 چې د ده پيروی کړي وی بې له دې چې د دوی د گناهو
 په بار کې څه کم والی راشي -

پس په داسې حال کې چې رسول الله صلی الله
 علیه و سلم د هر نیک عمل په لوري خپل امت ته بلنه ورکړي
 ده، نو د ده له پاره د دوی په ټولو هغو اعمالو کې
 چې په هغې کې د ده تابعان وکړي، د دوی
 په شان اجر دی -

دغه ډول کله چې دوی په رسول اکرم صلی الله علیه
 باندې درود وايي، نو الله پاک په هر یو د هغوی
 باندې لس هلی درود وايي رحمت لېږي، او د رسول الله
 صلی الله علیه له پاره د دوی د اجر په شان اجر حاصلېږي
 او د گنبد خنبره ده چې الله پاک د رسول الله صلی الله علیه

په حق کښی د دوی د د عا اجابت کوی او شت نشته چې الله
 تعالی د دغه د عاپه واسطه سره دوی ته ثواب یعنی
 بدله ورکوی، او کومه فائده چې رسول الله صلی الله علیه
 ته رسیدی هغه د دغه د عاپه واسطه سره د الله تعالی
 د لوری نعمت کړی.

دُعَا دَاعِيْ اَوْ مَدْعُوْلُهُ دُ وَاپو ته کټه سوي

د رسول الله صلی الله علیه سلم هغه په صحیح حدیث
 کښی ثابته ده چې ده فرمایلی دی: داسی یو سړی
 نشته چې دی د خپل و د ور له پاره په غیاب کښی د عا
 کوی مکر دا چې الله پاک هغی له یوه فرښته مقررده وی
 چې هر واری دی د خپل و د ور له پاره کومه د عا کوئو
 دغه مقرر شوی فرښته وایي: آمین او ستاله پاره دی
 هم د و مره وی.

په یو بل حدیث کښی راغلی دی: (ر اَسْرَعُ الدَّعَا
 د عو ته غائب لغایب) (۱) یعنی ډیره زیاته د قبول و
 د عاپه غیاب کښی د یو چاله پاره د عا کول دی.

پس د بل له پاره په د عا غوښتلو سره داعی د عا کوئو
 او مدعو له (د چاله پاره چې د عا غوښتل کښی) د وارو

(۱) منذری، ذهبی، او هغو نورو حدیث پوهانو
 دغه حدیث ضعیف بللی دی.

ته کته رسیدی اگرچی دعا کونکی په رتبه کینی د هغه چا
 چی دعا ورسره له غوښتل کیری تیت هم وی، له دی امله
 مؤمن چی کله دخپل ورور په حق کینی کومه دعا کوی نو
 په هغی سره هم ده ته فائده حاصلیری او هم پرې
 هغه چاته فائده رسیری چی دعا ورسره له غوښتل کیری -
 پس چا چی بل ته وویل: زما له پاره دعا وکړه او په
 سره یی خپل خان اود دعا کونکی دواپرته کته رسو
 مقصد و، نو دې او هغه مسلمان روری دواپه د نیک او
 تقوی په برخه کینی د یوبد مرستیالان وگرهیدل لکه
 ده خپل دعا کونکی ورور د مطلوب په لور و هخواوه اود
 هغه شه تر سره کولو ته یی متوجه که چی د دواپرله
 پاره پکینی فائده او کته ده -

پس غوښتونکی په دعا سره د داسی فعل چی دواپر
 ته پکینی فائده وی د هغه چا په شان دی چی بل ته په
 نیک او تقوی سره امر کوی چی بیا مامور ته د دغه عمل
 په انجامولو سره هم ثواب رسیری او آمرته هم د
 د ثواب په اندازه ثواب حاصلیری لکه چی دغه مامور
 دی نیک عمل ته دابلی دی، او بالخصوص د هغود عاکانو
 په برخه کینی لکه چی الله تعالی فرمایلی دی: **بِنْدَةِ مَامُورٍ**
مَنْ حُوِبَ شَوْى دى = اَوَسْتَعْفِرُ لِدُنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَ

ترجمه: او بخشبنه او غوايه دکناه چپلی اود پاره د مؤمنانو سر پيو او مؤمنانو بنحو په دې کښی الله پاک په استغفار سره امر کړی دی او بیایي فرمایلی دی:

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

(۱) - ترجمه: او که چیرې دا چ له کوم وخت چی ظلم وکړا دوی په ځانونو خپلو داغلی دى تاته پس بخشبنه غوښتی دى دوی له الله څخه او بخشبنه غوښتی دى پیغمبر د دوی له پاره نوځا مخا به موندلې وو دوی الله تعالی لره ښه قبلونکی د توبې د پیر رحم والا .

په دې آیت کښی الله پاک دعا مو خلقو دا استغفار او د دوی په حق کښی یی در رسول الله صلی الله علیه و سلم دا استغفار دواړو ذکر کړی دی، او په هغه بل آیت کښی رسول الله صلی الله علیه و سلم ته د دى امر شوی دى چی دى د مؤمنانو سره . او مؤمنانو بنحو له پاره بخشبنه او غوايه ولې دا خبره دیا ونی وپړه چی الله پاک مخلوق ته د دى (مرنه دى کړې چی دوی دى د مخلوق له پاره د داسی شی سوال وکړې چی الله پاک مخلوق ته په هغی سره د سوال کولو مرنه دى کړې بلکښی الله پاک چی بنده ته د کوم شی امر کړی دى هغه فعل دى او کورک دى عملول یی د الله تعالی عبادت او طاعت دى

او د فایده په حق کښې د اسلام، سعادت او دغه راز الله تعالی ته د نزدیکی وسیله اوسېدای.

پس کله چې دی دغه فعل ترسره کړې نو د الله پاک د لورې د لوی احسان او انعام (پیر زونې، مستحق وگرځې او د ټولونه ستر احسان چې الله پاک په بندګانو باندې د هغې پیر زونه کړې د هغه د ایمان د قبلولو په برخه کښې ورته هدایت او توفیق ورکول دی چې دغه ایمان د قول او عمل مخته عبارت دی او د طاعتونو او نیکو په کولو سره زیات والی موی، زهر کله چې بندګ د خیر کار (نیک عمل وکړي) نو په ایمان کښې یې زیادت راشي او د هغه حقیقی انعام دی د کوم یادونه چې د الله تعالی په دې مبارک قول کښې شوی ده:-

(صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ) - (۱)

ترجمه: لاس د هغو کسانو چې تا انعام کړې دی په هغوی باندې. او دارنگه د الله تعالی په دی قول کښې یادونه شوی ده:

(وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) - (۲)

ترجمه: او هر څوک چې د الله او د الله د رسول ومني نو دغه کسان به (په جنت کښې) د هغو کسانو سره وي چې

انعام کړې دی الله پر هغو باندی -

اما دا خبره چی د دنیا نعمتونه پرته له دین څخه
نعمتونه دی او که نه دی، په دیکنی زمونږ د مسلك
د علماو او نورو علماو د وده مشهور قوله دی چی
تحقیق له معنی د نیوی نعمتونه من وجه نعمتونه
بلل کیږی اگرچی من وجه تامه نعمتونه نه شمیرل
کیږی -

ولی دیني نعمتونه کوم چی حصول یی په کار دی او
هغه څه دی چی الله پاک یی په کولو سره امر کړی دی
اود واجبواو مستحبو څخه عبارت دی، پس دا د خیر هغه
امور دی چی طلب یی د مسلمانو په اتفاق سره ضروری
خبره ده، اود اهل السنة والجماعة په نزد باندی اصلی
او حقیقی نعمت دی، ځکه د دوی په نزد باندی الله هغه
ذات دی چی بنده ته یی نعمت د نیک عمل په ترسره کولو
سره حاصل کیږی -

په دی ځای کینی مقصد دا دی چی الله پاک مخلوق
ته لا د الله څخه د مخلوق په برخه کینی صوف دهغه
څه په باره کینی د سوال کولو امر کړی دی چی په هغی
کینی د مخلوق له پاره خیر او فائده وی چی هغه یا واجب
دی یا مستحب دی ځکه چی الله تعالی مخلوق څخه د دینه
پرته بل څه نه غواړی، پس بل چاته به څنکه اختیار

وسا کچی له ده شخه دی د دینه رواجبو او مستحبونه،
په غیر بل شخه وغوښتل شی! بلکنی الله تعالی په بنده
د ضرورت نه پغیر د بنده شخه د مال غوښتل هم هر لم
او ممنوع کړولی دی.

اوس په دی لړ کښی د دعا غوښتونکی نیت ته کتل
پکار دی چی نیت ^{یعنی} شخه دی، که مقصد یی په سره مامور
بالدعاء (دعا کونکی) ته او یا دهان او دعا کونکی دواړو
له پاره فائده رسول و، نو په دی سره دعا غوښتونکی
ته ثواب حاصلیږی، او که پیرته یواغی ^{صلول} حیل مطلب
یی مقصد وېی له دی چی مامور بالدعاء (دعا کونکی) نږی
مکته ورسیزی، نو دا یواغی د ده د نفسی تقاضا پوره
کول دی اویس.

په دغه ډول سوال کولو سره الله پاک بیخی امر نه
کوی، بلکنی د دغه راز سوال شخه یی نږی کړی ده هکه
چی داد مخلوق په حق کښی داسی یو سوال دی چی دچا
له پاره پکښی د مصلحت او کتې رسولو کوم قصد نه دی
شوی، او حال داچی الله پاک مونږ ته امر کوی چی ده ته
راجع شو، بنده کی یی وکړو او د بنده کانسره یی پښکی
اواسان کولو سره مشغول او وسو.

په دغه ډول سوال کښی د دعا مقاصد و شخه دیو
قصد هم نه دی شوی نه پکښی الله تعالی ته د مراجع کیدو

دعا او صلوة قصد شوی دی اونه پکښی مخلوق سره
احسان کول، لکه ذکوۃ ادا کول شو په نظر کښی نیول
شوی دی.

اگرچی بنده د دغه ډول سوال په کولو سره نکنا
کار یزی اما بیا هم ما مود به، او ما ییوذن له فیه، یعنی
هغه شی چی بنده ته یی د کولو امر شوی دی، او هغه شی
چی بنده ته پکښی صرف اجازه حاصله ده یوشان نه دی
بلکښی دواړه په خپل منځ کښی یو ډیل سره توفیر او
فرق لری.

د مثال په توگه استرقاء، یا ددم اچولو غوښتنه
شوه، هکله دغه کار اگرچی جائز دی خو بیا هم رسول الله صلی
الله علیه و آله په یو حدیث کښی فرمایلی دی: **أَوْ يَأْزِرُهُ كَسَانٌ**
داسی دی چی بی له حساب څخه به جنت ته دا خلیزی او
دا **خَوَكٌ** دی چی استرقاء یعنی در قیسی او دم طلب نه کوی
ر مقصد دادی چی، دوی د ضرورت په وخت کښی در قیسی
د طلب څخه کوم چی صرف ما یوذن له فیه دی او در خمت
په درجه کښی قوا لرلی د وسیلی په توگه استفاده نه
کوی بلکښی د توکل څخه کوم چی اعلی اولویزه درجه مقام
لری کار آخلی.

د شیخ الاسلام ابن تیمیه ره وایي: د دی مسئلی په
هکله ما بل حایي کښی په تفصیل سره بحث کړی دی او په

دی های کبیری مقصد دادی چی هر شوک دالله اودالله
 د مخلوق ترمم داسی واسطی ثابتی وی لکه خرنگه چی
 د مجازی پاچایانو اورعیت ترمم وجود لری، نوهغه ددغه
 عقیدای په لرو سوره داسلام مخه خارچیری او مشرک
 کرمی، هکه داد هغو مشرکانو عقائد و چاچی دبتانوعبت
 اوبندگی کوله او ویل به یی:

دا (بتان، دانبیاد او نیکانو بندگانو تصاویر او شکلونه
 دی او الله ته دتقرب حاصلولوله پاره زمونږ وسیلی دی
 صمدارنگه داهنه ددول شرک دی چی الله تعالی دهغی
 په وجه په نصرانیانو باندی رد کړی دی او فرمایلی یی دی:
 رَاتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ
 دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ بْنَ مَرْيَمَ وَمَا مَرْوًا
 إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ، (۱)

ترجمه: اختیار مندا جوړ کړی دی، دوی ملایان او پیران
 هیل داحکامو دحلالو او حرامو په غیر دالله تعالی نه ،
 اومسیح هوی دمریم او حکم نه دوشوی دوی ته مکر دی
 خبری چی بندگی دی وکپی دوی خاص دمددکاریو، نشته
 دی لائق او هقدار د بندگی په غیر له دانه، پاک دی الله تعالی
 دهغی نه چی دوی یی و دسوره شریف مکر حوی .

دغه راتہ دالله تعالیٰ شخہ پہ مستقیمہ توکہ دسوال
 کولو پہ برهنہ کنبی الہی فرمان داسی راغلی دی :
 وَإِذَا سَأَلْتَّ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ مُّذْهِبٌ
 دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا
 بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ (۱۱)

ترجمہ: او هرکله چی پوښتنه وکړی له ما شخه بندهگان
 زمانه حال زمانه نو بيشکه زه نژدی يم قبلوم دعاد دعا
 کونکی کوم وخت چی وغواړی له ما شخه پس ود منی حکمونه
 زما او ايمان دی راډری پرما ديقين دی وکړی په قبول
 د دعاسره، بنایي چی دوی په سمه لاره محکم پاتی شی -
 همدارنگه الله تعالیٰ فرمایلی دی -

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ - (۲)
 ترجمه: پس کله چی فارغ شی ردتبلیغ یا لما شخه شخه، نو
 هان ستړی کوه (په عبادت یا دعاء کنبی، او حیل رقیب رغبت
 اوتاری کوه -

همدارنگه الله تعالیٰ فرمایلی: (وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ
 فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهًا) (۳)
 ترجمه: او کله چی تکلیف ورسپړی تا سوته په دریا ب
 کنبی، نو هیرشی ستا سونه هغه څو چی تا سویی په حاجتو
 کنبی په غیر دالله تعالیٰ نه را بولی - او همدارنگه الله پاک

فرمایلی دی :

اَمَّنْ يُّجِيبُ الْمُضْطَّرَّ اِذَا دَعَاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْاَرْضِ (۱) - (۱)

ترجمہ: بلکنی ہغہ خوٹ (غورہ دی) جی قبلوی سوال
د عاجز (بیکسی اوناقراس) کلہ بولی دغہ مضطر ہغہ للہ
اولری کوی سختی اوکھوی اللہ تاسولرہ خلیفہ کان پہ
زمکہ کنبی .

دغہ دانہ اللہ تعالیٰ فرمایلی دی :

يَسْئَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ
هُوَ شَٰنٍ (۲) - (۲)

ترجمہ: سوال کوی دانہ اللہ تعالیٰ خٹہ ہر ہغہ خوٹ جی
پہ آسمانونو او ہمکہ کنبی دی ہر ہر اللہ پہ یوبل شان
کنبی دی .

پہ اللہ باندا توکل او یوازی دانہ اللہ تعالیٰ
خٹہ ویرہ او امید سائل تو حید خٹہ عبای دی

شک نشتہ جی اللہ پاک د حید مبارک کتاب پہ ذریعہ سہ
ہم د شاک جبردی قطع کرپی دی او ہمیری پہ دغہ کتابتہ
د توحید د دغہ دول پورہ وضاحت او بیان کرپی دی ، او د
پہ دی خاطر جی ہیخ یوکس دانہ اللہ تعالیٰ خٹہ پرتہ پہ بیل

هميشه باندی توکل و کبری، نه ترينه امید و ساقی اون ترينه
 ویرینی، الله تعالی په دی هکله داسی فرمایلی دی:
 ﴿فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاحْشَوْنَ اللَّهَ وَلَا تَكْفُرُوا بِالْآيَاتِ
 سَمَّا قَلِيلًا ط (۱)﴾

ترجمه: پس مه ویرینی تا سود خلقونه او ویرینی
 له ماڅخه او مه اخلی څا په ایا تو نو باندی بدله لږه (دنیا)
 همدارنگه الله تعالی فرمایلی دی:

﴿إِنَّمَا ذُرِّيَّتُكُمْ الشَّيْطَانُ يَخْوَفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾. یعنی څه
 جاسوس یقیناچی شیطان دی تاسی دخپلو ملګروڅخه
 ویره وی. ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا رَبَّكَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾^(۲)
 پس مه ویرینی له هغوی نه، اوله مانه ویرینی
 که چری یی تاسی مؤمنان. یا ځکه چی تاسو مؤمنان یی.

هُمُّدُ ارْنُكهُ اللهُ تَعَالَى فَرْمَايِي: ﴿الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ
 وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كَتَبَ
 عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ
 النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ - (۳)

ترجمه: آيا نه دی کتلی تا (ندی رسیدلی تاته حال هغو
 کسانو چی وو ویلی شو دوی ته: بند کړی تاسو لا سونه
 خپل او قلموی یعنی سم ادا کوی لمونځ او ورکوی تاسی نکو.

نوکلہ چي فرض کړي شو په دوي باندې جنک، په دې وخت کېني
يوه ډله له دوي نه ويريډله له خلقونه په شان د ويري
د دوي د الله نه، بلكېني ډير زيات د ويري له دغه .

دغه ډول الله پاك فرمايلي دي .

«إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ أَمَنِ بِاللهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ
إِلَّا اللهَ» - (۱)

ترجمه: بيشكه چي آبادوي مساجد يعني جوماتونه د
الله تعالى هغه شوک چي ايمان يې راوړي دې په الله او
په ورسام آخرت اوسم يې اداء کړي دې لمونځ او ورکړي
يې دې زکوٰة او نه دې ويري دې مگر د الله نه يعني
په غير د الله مخه د بل چانه نه دې ويريډلي .

پس دا خبره څرکنده شوه چي اطاعت به الله
اود الله درسون دواړو کيږي، او ويره به يواځې د
يو الله مخه کيدای شي .

هم دارنگه الله تعالى فرمايلي دي :

«وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللهُ وَرَسُولُهُ
وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ سَيُؤْتِينَا اللهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ» - (۲)

ترجمه: اوکه دوي خو شماله شوي وای په هغه

چی ورکړی ؤ دوی ته الله تعالیٰ اورسول دهنه، او
دوی ویلی وای چی کافی (بس) دی مونږ لره الله تعالیٰ
زردی چی رابه کړی مونږ ته الله تعالیٰ د فضل هیل نه
اورسول ددغه الله (له بد غنیمتہ) -

او الله تعالیٰ ددی قول نظیر د الله پاک دغه
مبارک قول دی چی فرمایي:

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ
جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا
وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (۱۱)

ترجمه: دا هغه کسان دی چی وویلی دوی ته خلقو
(جاسوس) یقینا خلقو یعنی کافرانو ته ټول کړی دی
ستاسی د مقابلی له پاره ډیر لښکر نو ویریزئ له دوی نه
پس دغه ویرولولایات کړ ایمان ددوی، او دویل
دوی: بس دی مونږ لره الله تعالیٰ اوری ښه کار سادی -
رسول الله صلی الله علیه وسلم هیل امت ته د توحید
دغه قسم په کامله توگه ثابت او رو ښانه که او دشرا
ټول اسباب یی په هیل امت کښا محو او نابود کړپ او
داله دی امله چی دغه ډول توحید ز مونږ ددی قول
تثبیتونکی دی چی وایو -

(لا اله الا الله، نشته دی لائق د بندگی او عبادت

مکریو الله دی یعنی دانلله پاک نه په غیر بل ثورک د عبادت او بندگی ورنه دی، حکم، اله، هغه ذات دیکه زیږونه ورته په کمال محبت، تعظیم، درنیت، احترام، امید او خوف سره تسکین له پاره پناه وروړی -

رسول الله صلی الله علیه وسلم په دی برخه کښی زښت زیات تاکید وکړ او حتی چی ځپلو امتیانوته یسی وفرمایل: (لا تقولوا ما شاء الله وما شاء محمد، یعنی داسی مه وایئ که دانلله خوښه وی او د محمد خوښه وی بلکښی داسی وو وایئ: ما شاء الله ثم شاء محمد، که دانلله خوښه وی او بیا د محمد خوښه وی -

یوحی یو سړی رسول الله صلی الله علیه وویل: که دانلله خوښه یسی او ستا خوښه یسی، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: (اجعلتی لله ندا، آیازه دی الله شریف وگړو لم، داسی ووايه: ما شاء الله وحده، که دیو الله خوښه وی - (۱)

(۱) په اوسنی وخت کښی د پیرو زیاتو خلقو د خولو خچه په ناپوهی سره دغه ډول ناروا اقوال زیات راوړی او بیا خصوصاً په هغه وخت کښی چی تملق او غوږه مالی ورسره مل شی نو دواړو خاوندانو او هغو کسانو ته چی ورته په مادی لاسه اړتیا لری په خطاب کښی وایي: خدای اوته به داکار کوی، په خدای اوتاباند داکار شو، که د خدای اوستا خوښی وی، نو داکار کښی، په خدای (پاتې)

دغه راز رسول الله صلی الله علیه و آله فرمایلی دی :
 خودی لویہ (قسم) کوی نوهغه دی پنه الله سره
 قسم یاد کړی او یا داچی چپ دوسی، همدا رنگه بی
 فرمایلی دی : چاچی دان الله پاک نه په غیر په بل شه
 باندی لویہ وکړه نوهغه د شرک مرتکب وگرهیدای یعنی
 د الله پاک سره بی شریک پیدا کړو -

دغه ډول رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم ابن عباس په
 رضی الله عنه ته و فرمایلی : کله چی سوال کوی نو د الله نه
 او کله چی د مرستی غوښتنه کوی نو د الله څخه مرسته غو
 او وچ شوی دی قلم، یعنی فارغ شوی دی د هغه څه د
 لیکنی څخه چی مخکینی دی راتلونکی دی، اوته ورسره مخ
 کیږی (یعنی کوم شی چی تاته د رسیدی هغه مقدار
 شوی دی، که ټول خلق تاته د نفع رسولو کوښین کړی
 تاته کټه نشی رسولی مگر هغه شی چی الله پاک ستا فائد
 له پاره لیکلی وی، او که چیرته ټول خلق د دی خبری
 کوښین وکړی چی تاته نقصان اوزیان در ورسوی
 نو تاته نقصان نه شی در رسولی مگر هغه شی چی الله
 پاک ستاد ضرر له پاره لیکلی وی -

(پاتی صلا) اوتاباندی می سپارلی دی، خدای اوتاته می
 سپارلی دی. د دغه حدیث له مخی دغه ډول اقوال شرعانا روا
 دی ځان ساتنه ورنه ضروری ده - (ژباړن)

دغه ډول رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی:
 زما د تو صیفا په برخه کشي دو مرة افراط مه کوی
 لکه خو مره چی نصرانیانو د عیسی بن مریم په برخه
 کښی کړی ؤ، بیشکه زه بنده ایم ماته دا الله بنده او
 دهغی رسول و وړایئ. همدارنگه یی فرمایلی دی:
 الله! ته زما قبرت ونه کی حوی چی عبادت یی شرع شق
 دغه ډول رسول الله فرمایلی دی: زما په قبر
 باندی اختر خوشالی او میله، مه جوړوئ، پرما باندی
 درود او وایی، بیشکه ستاسی درود هر حای کښی چی
 یاستی ماته را رسیزی.

همداغه ډول رسول الله صلی الله علیه وسلم دخپل
 مرض په حالت کښی وفرمایل: په یهودو او نصاراؤکی
 دا الله لعنت وی دوی دخپلو انبیاءو د قبرو نوخنه
 مساجد جوړ کړی ؤ- ده خپل امت دهغه ډول افغانو
 او مراسمود اجرا کولوخنه ویرولو کوم چی دیهودانو
 او نصرانیانو له خوا په دی برخه کښی منو ته راغلی ؤ.
 اُمُّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وایی:

که دا ویره نه وای چی خلق به بیاد رسول الله صلی
 الله علیه د قبرته مسجد جوړ کړی نو حتما به یی قبر
 مکشوف یعنی بنکاره وای او کوم هائل یا پرده به یی
 نه لرلی، لیکن دا بد کار دی چی قبریی بنکاره شی مسجد

ترینہ جو رشی^(۱) «شخ وایی» دایو وسیع باب دی چی
زینت زیات دلائل پکینی وجود لری - (۲)

(۱) لکه چی په فتح الباری کنبی ذکر دی مراد په دی سره
د کور حخته د باندی دفن کیدل دی -

(۲) ټول هغه احادیث چی معنایی مخکینی ذکر شوه د
سند په لحاظ سره جید او کره دی -

(په روستی حدیث کنبی چی رسول الله صلی الله علیه و آله
په یهودو او نصاراؤ باندی لعنت ویلی دی سبب یی وراهه
دایه گوته کړی دی چی دوی د چنلو انبیاؤ د قبرونو حخته
مساجد جوړه کړی و، او بیا رسول الله صلی الله علیه و آله
صحابه او امتیان په دی برخه کنبی دهغه ډول افعالو چی
حخته ویرو کوم چی هغوی د چنل مانه ایجاد کړی و، بناءً
اوس په دی باندی هان پوه ول په کار دی چی در اتخذوا
قُبُورَ انبیائِهِمْ مَسَاجِدَ، چی معنایی داده، دوی د چنلو
انبیاؤ د قبرونو حخته مساجد جوړه کړی و، شه مقصد کیدی
شی ۶ -

شیخ محمد ناصر الدین البانی د دغه (اتخاذ) یا مسجد
جوړولو په باره کنبی په (تحذیر الساجد من اتخاذ القبور مناه)
نومی چنل تصنیف کنبی مفصل او په زمره پوری بحث کړی
دی او د موضوع په اړه یی یوزیات شمیر احادیث په مختلفو
روایاتو او عباراتو سره د نقل کړی دی او بیایي دغه

(اتخاذ) د علماؤ او محدثینو د اقوالو په رنم ا کښی په دری
م و له داسی معنا کړی دی =

۱ - په قبر و نو باندی لمونځ کول یعنی په قبر و نو باندی
سجده ایښودل -

۲ - قبر و نو ته سجده کول او په لمانځه او دعا کښی ورته
لحنا مخ کیدل -

۳ - په قبر و نو باندی چوماتونه (مسجد، جوړول او پکښی
د لمانځه د آداء کولو قصد او اراده -

شیخ البانی د اهر لیکلی دی چی امام شافعی (رح) ویلی
دی چی حدیث د غوړی و اېر و معنا کانونه شامل دی -

د دغه رسالی د ژباړونکی په نظر چی د دغه درسیوا
معنا کانونه هره یوه واخستل شی په اوسنی وخت کښی
دهی یوی له پاره مصداق وجود لری هکله داسی چوماتونه
وجود لری چی په مقبر و کښی په قبر و نو باندی د پاسه
آباد شوی دی، او خلک پکښی لمونځ ا و کوی -

دغه راز د پیر چوماتونه دی چی په اډیرو کښی ا و
نوردو هایدونو کښی د قبر و نو په منځ ا د یا خوا و شا کښی جوړ
شوی دی، او دغه ډول په هغو مسجد و نو کښی بعضو
پیرانو، اهوندانو او ملا امامانو مړی د هغو خور غرضو
اشخاصو له خوا د فن کړی چی اکثره یی په لمانځه او دعا
کښی د قبلی په لوری مخی ته واقع کړی -

دارنگه په مقبرو، درگاهه کاناو په اصطلاح زیاتونو
 کښی سجده او انحاء او د قبرونو ټکله ول او چ کول د
 قبر پرستو او زیارت پرستوله هوا یوه عادی مسئله کړه د
 ده - په دی هکله دی د زیات تفصیل له پاره د شیخ البانی
 کتاب اتخذوا الساجد من اتخذ القبور مساجد، ته مراجعه شی
 الله یار دی مونږ ټولو مسلمانانو ته د سعی لاری
 هدایت او کړی، او د هر مړون شول او ناروا اعمالوڅخه
 مودی په امان کښی و ساتی) .

(ژباړن)

هغه اسباب چی الله پیدا کړی دی انکار تری نشی کیدی

مؤمن سره له دی چی په دی باندی علم لری چی الله
 پاک د ه شی پالونکی او مالک دی، هود دی سما سره
 دی دهغو اسبابوڅخه چی الله تعالی پیدا کړی دی امکانو
 د مثال په توگه الله ج، دنباتاتو د راتوکولو او ذرغونو
 ولوله پاره لکه چی فرمایي باران یی سبب کړهولی دی -

رَوَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ
 الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ (۱۱)

ترجمه: او په هغه څه کښې چې راوړولی دی الله تعالی
 د آسمان له طرفه له او بوختی نوز، غونه کړیې ده په
 هغوا و بوسره ځکه پس د وچ والی دهغی نه او خپاره کړی
 یی دی په دی ځکه کښې له هر قسمه زنده سر یعنی خوښیا، د-
 سنجو څخه -

دغه راز لمر او سپوږمۍ د هغه شیانوله پاره اسباب
 گرځولی دی د کومو وجودی د دغور واپو یعنی لمر او سپوږمۍ
 پودی اېه لری -

دغه ډول یی دعا او شفاعت په هغه څه کښې چې په دعا
 او سفارش سره حاصلیږی اسباب گرځولی دی -
 د مثال په توگه پد باندی د مسلمانانوله خواد جنازی
 د لومړی ادا کول شول، ځکه د جنازی لومړی دهغوا سبا بود
 جلی څخه دی چې الله پاک دهغی په توسه سره پر مړی باندی
 رحم کوی او په دغه مړی باندی د جنازی د لمانځه ادا کولو
 ته ثواب ورکوی -

اما په اسبابو کښې د ری تگوته متوجه کیدل په کار یی
 یو داچې د مقصد د حصول له پاره په خاص ډول سره کو
 ها نگرې سبب په پام ونه نیول شی بلکینی د دغه سبب په
 څنگ کښې د نورو اسبابو څخه هم استفاد ده کول ضروری دی
 او ددی سره سره د مطلوب د لاس ته راوړلو په لاسه
 کښې ځنی خندان هم وی چې دهغی لری کول هم ضروری

دی نوکه چیرته اسباب بشپړه نه شی او خنداڼ له منځه
لاړنشی مقصد نه حاصلېږي، او الله (ج) چې پاک او منزله
دی هغه څه لره چې خوښه یی وی هغه پیدا او شته کاندی
اگرچې دخلقو خوښه نه وی، او کوم شی چې دخلقو خوښ
وی نو دهغی وجود هله ممکن گرځی چې الله پاک یی دپیدا
کیدو اراده وکړی.

دویم داچې دیوشی په سببیت بانندی عقید ساتل بی له
دی چې په سببیت بانندی علم ولری، همتوع امردی، پس هغه
څوک چې دیو داسی شی سببیت ثابت وی چې یاوړ بانندی
علم نه لری او یا هغه د شریعت مخالف وی هغه په باطله
لاسه روان دی، لکه هغه شخص چې د نذر متعلق په دی
کمان اوسی چې نذر د مصیبتو نو د مخ نیوی او د نعمتو نو د
حصول په برخه کښی یوسبب دی، ځکه په صحیحین کښی
د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت ده چې رسول الله
صلی الله علیه وسلم د نذر د منلو څخه منع کړی ده او فرمایلی
یی دی: نذر منونکی د نذر په ادا کولو سره کوم غوږ عمل
نه ترسره کوی بلکښی نذر صرف د بخیل د لاسه د مال د
خروج او وتلو یوه لاس ده.

دسیم داچې دینی اعمال کوم چې مشروع نه وی داسیاو
د جملی څخه نه حسابېږی، ځکه چې مبنی د عباداتو، توفیفی
ده، یعنی د شارع څخه د سمع او نقل پوری اړه لری پسرځ انسان

له پاره دا جائزندی چی دی دالله پاک سره شریک مقر
 کری، اودالله تعالیٰ هغه په غیر بل چاته را مدد شه و ووا
 راوی یی بلی او عبادت یی ورا له پیل کری، اگرچی دی په دی
 گمان اوسی چی د غیرالله بلنه د ده له پاره د هغو
 مقاصد و د لاس ته راوړلو په برخه کینی سبب جوړی
 دای شی. له همدی امله هغه طریقی چی د شریعت مخالفی
 اوبدعت دی دالله تعالیٰ د عبادت په برخه کینی ورباندی
 د انسان له پاره عمل ترسره کول اگرچی دی پری د شریعت
 گمان هم کوی، ممنوع اوناوادی.

دا خبره هم په پام کینی نیول په کار دی چی کله کله
 د انسان سره د هغو مقاصد و په لاس ته راوړلو کینی
 هغه وخت چی دی دالله تعالیٰ سره شریک مقر کاندی
 شیطان مرسته کوی، او کله کله د انسان هنی حاجتونه رکف
 فسق، اوعصیان په وجه سره حاصلیږی خود ده له پاره
 د دغو اعمالو انجامول حرام اوناوادی هکه کوم فساد چی
 د دغه افعالو په ارتکاب سره منم ته راچی هغه دیرلوی
 دی په نسبت سره هغه مصیبت ته چی د دغو ناروا اعمالو په
 انجامولو سره منم ته راچی.

اودا هکه چی د رسول الله صلی الله علیه و آله د بعثت مقصد
 مصالح تحصیل اوتکمیل اود مفاسد وتقلیل، اود له منم
 وړل دی پس الله پاک چی په کوم شی سره امر کری دی

نو د هغی د فائدی او کتبی رسولوا برخ را حرا و نایات
متصور دی او د کوم شی مخنه چی یی منع کړی د ک
نو په هغی کتبی د فساد د منځ ته را تلو جانب را حرا و زیات
متصور دی -

د ایو خو جملی دی چی زینت زیات بسط او تفصیل
لری، خو دا چی په دغو محدود و پانوکتبی نه حائثی
نو په ننډوچول سره وړ باندی رتیا و اچول شوه
والله اعلم

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد و علی آله واصحابه
اجمعین ط

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**